Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

1921 оной ... 21-hээ гарана | № 24 (13648) | 1972 оной январиин 29, суббото | Сэн 2 мүнгэн

Байгша ондо бүхы республикаараа гүрэндөө адагынь 63 мянган тонно мяха, 120 мянган тонно hү, 6810 тонно ноохо, 68 миллион үндэгэ худалдахабди.

(Буряадай АССР-эй малшадай 1972 оной социалис уялгануудhаа)

...ҮХЭД МАЛШАД! СССР-эй 50 ЖЭЛЭЙ ОЙН УРДА ТЭЭХИ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНДЭ БҮГЭДӨӨРӨӨ ОРОЛСОЕЛ

Буряадай АССР-эй малшадай 1972 оной *СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД*

...э табан жэлэй түрүүшын жэлэй дүнгүү... ...хы совет арадай согсолжо, арад зоной ...льна болон культурна хангалтые эрид ...үлха гэжэ партиин XXIV съездын ха... ...н табан жэлэй гол зорилгые амжалтатай... ...бэлүүлхын тула социалис экономикын ...ын хүгжэлтые, эрдэм-техникын ургалтые ...аха ба ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ шэ... ...ануудые тодорхойлжо байhан үе сагта ...икын малшадай зүблөөн үнгэрбэ.

...ай Эхэ оронсй экономическа хүсэ шада... ...жүүлхэ ба арад түмэнэй ажана байдал ...үлхэ талаар Коммунис партиингаа, Со... ...вительствынгаа онхарал хайрада харюу ... республикын хүдөө ажахын хүдэлмэри... ... табан жэлэй түрүүшын жэлдэ байгаа... ...арилай хэды бэрхэшээлтэй байгаашье hаа, ...ажахынгаа үйлэдбэри хүгжөөлгөөр муу ...нгүүдые түйлажа гараа. 1971 ондо сроо... ...абалга 1970 онойхиhоо 44 мянган тон... ...гү, али 9 процентээр, ниитын малда тэ... ...эдхэлгэ—50 мянган тонно тэжээлэй еди... ...ргээр дээшэлhэн байна. Гүрэндэ opoohо ...олон хартаабха худалдаха түсэб үлүүлэн ...э. Мүн мал ажалай продуктнуудые ху... ...түсэбүүд бүхы зүйлөөр дүүргэгдээ hэн. ...онойхитой сасуулхада, мяха гүрэндэ ху... ...а 3,4 мянган тонноор, hү—1,4 мянган ...р, үндэгэн—13,4 миллионоор ехэ болоо. ...э зуураа ниитын hүрэгтэ үхэрэй тоо 15,7 ...р, хонид—53,7 мянгаар, гахай—17 мян... ...убууд—128 мянгаар олон болгогдожо, ...онойхиhоо 38,2 мянган хурьган,—4 мянган ...11 мянган поршоонхо олон абтаа.

...ай тоо толгой олошоруулха, мал ажалай ...нүүдые абалгые дээшэлүүлхэ талаар ...н, Улаан-Үдын болон Кабанскын айма... ...ажахынууд амжалтатайгаар хүдэлжэ, ...оной социалис мүрысөөндэ илажа гараа.

...аалиин болон гахайн фермэнүүдэй, хони... ...бригадануудай олохон коллективүүд, мүн ...ал адуулагшад, шубуушад болон адуушад ...гтэ ажалай үльгэр жэшээ, ажалдаа ехэ ...элтэй байhанаа харуулаа.

...нскын совхозой Багэ-Колесовско hү ...н фермын коллектив үнгэрэгшэ жэлдэ ...үриhөө 2900 килограмм hү haaxa тү... ...байбал, тэрэнээ 3282 килограммда хүр... ...гэжэ 1970 онойхитой жэшэхэдэ, үнеэн ...э 126 килограмм ехэ hү haaжа абаа. Энэ ...ой haалишан Прасковья Петровна Миха... ...неэн бүриhөө 3492 килограмм hү haahaн

...ажалда ехэ мэргэжэлтэй байhанаа хони... ...шье харуулаа. Зэдын аймагай «Комму... ...колхозой хонишод Гомбосурун Гончиковна Цыремпилова, Николай Чойдорович Гомбоев гэгшэдэй бригаданууд нёдондо 100 хонин бүриhөө 130 гаран хурьга томо болгожо, ехэ ноохо хайшалжа шадаа.

Малаа шадабаритайгаар бэлшээн, шахан таргалуулха талаар олохон мал адуулагшад амжалтатайгаар хүдэлөө. Баянголой совхозой үхэршэн Цыбикжап Дамдинович Цыденов зунай бэлшээрикн үедэ 119 хашараг, бүрүүнүүдые адуулжа, шэгнүүрынь сүүдхэдөө дунда зэргээр 1116 граммаар дээшэлүүлhэн.

Мяха абалгые ехэдхэхэ хэрэгтэ республикынмнай гахайшад нилээд хубитаяа оруулаа. Улаан-Үдын аймагай гахайшад мяха абалгаяа 14 процентээр дээшэлүүлhэн байна. Оймороой совхозой гахайшан Мария Иннокентьевна Плюснина даалгагдаhан 30 эхэ гахайhаа 843 поршоонхо томо болгоо. Энэ совхозой гахайшад Полина Николаевна Чэлпанова, Ирина Павловна Филонова, Федосья Григорьевна Лебанова болон Нина Иннокентьевна Бархатова гэгшэд тус бүридөө 110 гахай шахан таргалуулжа, шэгнүүрынь сүүдхэдэ дунда зэргээр 420 граммаар нэмээhэн байна.

Сотниковско шубуунай фабрикын шубуушан Елизавета Молентьевна Клементьева жэл бүри ажалай амжалтануудые түйладаг, 1971 ондо тэрэ даалгагдаhан 7470 эмэ тахяануудай тус бүриhөө дунда зэргээр 251,7 үндэгэ абажа шадаа.

Захааминай аймагай «Коммунизмын зам» колхозой адуушад 136 гүүнэй 100 гүүн бүриhөө 84 унага түлжүүлжэ, адуушан Даба Ринчинович Дамбаев 39 гүүнhээ 39 унага томо болгоо.

Эдэ ажахынуудай, фермэ болон түрүүшүүлэй дүнгүүд юу харуулнаб гэхэдэ, колхоз,совхоз болон олохон фермэ, бригадануудта мал ажалай продуктнуудые ехээр абаха арга боломжонуудай горитой бии байhые элитээр гэршэлжэ үгэнэ.

Түйлагдаhан эдэ hайн дүнгүүдэй хажуугаар республикын мал ажал хүгжөөлгэдэ горитой дутагдалнууд бии гэжэ бидэнэр мэдэрнэбди.

Зарим ажахынуудта адууhа малай, илангаяа үнеэдэй, тоо түргэнөөр олошорнсгүй, гүрэндэ туранхай мал, шанар муутай продукци тушааха баримтанууд үзэгдэhөөр. Үйлэдбэридэ эрдэмэй болон түрүү дүй дүршэлэй түйлалтанууд бирагай нэбтэрүүлэгдэнэгүй, мал ажалай хүндэ хүдэлмэри оньhожоруулга аали нобшоор ябуулагдана.

Олохон ажахынуудта экономическа хүдэлмэридэ горитой анхарал хандуулагданагүй, мүнөө хүрэтэр малшадай бүхы бригадэ, фермэнүүдтэ үйлэдбэриин даабари, гаргашын лимит хүргэгдэнэгүй, хэр арьбалалта, алмалта хэгдэнэб гэжэ hайнаар хиналта табигданагүй, тиигэжэ мал ажалай продуктнуудай өөрынь үнэ сэн ехэ байhан зандаа.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1971 он) Пленумэй болон СССР-эй Верховно Соведэй III сессиин шиидхэбэринүүдтэ харюу болгон, бидэнэр, республикын зүблөөндэ хабаадагшад, 1972 ондо бэелүүлхэ иимэ социалис уялгануудые абанабди:

Захааминай аймагай XXII партсъездын нэрэм-

1972 ондо аймаг бүхэнэй малшадай абаhан социалис уялганууд

	Бүхыдөө абтахань				Үнеэн бүриhөө абтаха hүн (кг)	Хонин бүриhөө абтаха ноохон (кг)
	мяхан (тн)	hүн (тн)	ноохон (тн)	үндэгэн (мянган)		
Баргажанай	2000	5270	1943	—	1450	3,2
Баунтын	433	1300	—	—	1400	—
Бэшүүрэй	4963	11223	4193	2883	1850	3,4
Зэдын	7024	11000	10827	4420	1800	3,2
Яруунын	4693	12271	3909	720	1800	3,1
Загарайн	2600	8475	1599	722	2000	3,0
Захааминай	3100	4400	1045	—	1400	2,7
Кабанскын	6879	15000	—	4000	2400	—
Хэжэнгын	2912	5696	3601	—	1600	3,0
Хурамхаанай	2204	4500	3090	—	1300	3,0
Хяагтын	4530	1300	4273	1800	1900	3,0
Мухар-Шэбэрэй	8067	14430	6611	3300	1950	3,1
Ахын	750	485	250	—	640	2,5
Прибайкалиин	1079	6463	—	—	2150	—
Сэлэнгын	3565	10867	7103	—	2200	3,3
Түнхэнэй	2971	10777	861	800	1700	3,2
Улаан-Үдын	5324	21340	3196	33200	2400	3,5
Хориин	3144	4615	3730	1800	1800	3,4
Хойто-Байгалай	139	400	—	—	1650	—
Улаан-Үдын шубуунай фабрика	320	—	—	29000	—	—

hү haалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд 1972 ондо 1971 онойхиhоо үнеэн бүриhөө адагынь 100—120 литр hү ехэ haaжа абаха гэжэ шиидээ. Улаан-Үдын, Загарайн, Прибайкалиин, Сэлэнгын болон Кабанскын аймагуудай ажалшад бүри дээгүүр, үнеэн бүриhөө 2200—2500 литр hү haaжа абахын түлөө тэмсэхэ байна.

Бүрүү, хашарагуудые түргэн зуура түлжүүлхэ, шахан таргалуулха талаар түрүүшүүлэй дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, үхэршэднай малай шэгнүүр ехээр нэмээхын түлөө тэмсэжэ, бүхы республикаараа гүрэндэ тушаагдаhан малай дунда зэргын шэгнүүрые 340—350 килограммда хүргэхэ уялга абана.

«Скотопром» трестын совхозууд 2650 тонно мяха абаха, гүрэндэ худалдаха уялга абаа гэхэ гү, али 1971 онойхиhоо тэрэнээ 450 тонноор дээшэлүүлхэ юм.

Гахайн фермын хүдэлмэрилэгшэд саашадаа эхэ гахайнуудаа зүбөөр ашаглаха, поршоонхо олоор томо болгохо, түлжүүлэгдэхэ, шахан таргалуулагдажа байhан гахайнуудай шэгнүүр нэмээлгэ ехэдхэхын түлөө тэмсэжэ, бүхыдөө 130 мянгаhaa үсөөн бэшэ поршоонхо абажа томо болгохо, 6 мянган тонно мяха абажа гүрэндөө худалдаха. Бүхы республикаараа 10 мянган тонно гахайн мяха абажа, гүрэндэ худалдаха. Бэлэдхэлэй пунктда тушаагдадаг гахайнуудай шэгнүүрые дунда зэргээр 100—110 килограммда хүргэхэ.

Кабанскын аймагай ажахынууд 42 мянган поршоонхо, Бэшүүрэй — 24 мянган, Мухар-Шэбэрэй — 20 мянган, Улаан-Үдын — 20 мянган, Хяагтын — 18 мянган поршоонхо абаха байна.

Республикын хонишод 100 эхэ хонин бүриhөө адагынь 85—90 хурьга абажа томо болгохо; хурьгадые эхэhээ hалгааха үедэнь 20—25 килограммда хүргэхэ, хонин бүриhөө 3,2 килограммhаа бага бэшэ ноохо хайшалха, хониной мяха абалгые 16 мянган тоннодо хүргэжэ, гүрэндөө 15,5 мянган тонно хониной мяха, 68,1 мянган жэтэ колхозой үхэршэдэй, «Забайкалец» совхозой haалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлые дэмжэн, адууhа малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ, мал ажалай продуктнуудые абалгые ехэдхэжэ, шанарыень hайжаруулхын түлөө тэмсэхэ, байгша ондо бүхы республикаараа гүрэндөө адагынь 63 мянган тонно мяха, 120 мянган тонно hү, 6810 тонно ноохо, 68 миллион үндэгэ худалдахабди.

центнер ноохо худалдаха уялга бэедээ даажа абана.

«Птицепром» трестын шубуунай фабрикануудай болон совхозуудай коллективүүд 68 миллион үндэгэ абаха, 32 мянган центнер шубуунай мяха үйлэдбэрилхэ, тахяа бүриhөө 216 үндэгэ абаха байна.

Мал ажалай продукци абаха, гүрэндэ худалдаха талаар хараалагдаhан ехэ уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлхын тула малай энэ үбэлжэлгые эмхитэйгээр, гарза гайгүйгөөр үнгэргэжэ, малай харууhалга, эдеэлүүлгые hайжаруулжа, эхэ малай hубайруулгые, түл түрэсын үхэл гарзада оролгые усадхаха хэмжээнүүдые абахабди.

Малай тоо толгой олошоруулхада, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэдэ, мал ажалай продуктнуудые ехээр абалгада тэжээл бэлэдхэлгэ шиидхэхы hуури эзэлнэ. Тиимэhээ бидэнэр газар тарялангай хүдэлмэрилэгшэдтэй хамтадаа 1972 ондо адагынь 370—400 мянган тонно үбhэ, 750—800 мянган тонно силос, 230 мянган тонно корнеплодуудые, 100 мянган тонно сенаж, 15 мянган тонно витаминтай ногооной гурил бэлэдхэжэ абаха хэрэгтэ бүхы хүсөө элсүүлхэбди.

Сабшалангай хойноhоо харууhалха, тарялан болон сабшалан дээрэ наг шэбхэ зөөхэ, үтэгжүүлхэ, газар уhалха болон hайжаруулагдамал бэлшээри байгуулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадахабди.

Тэжээлэй шанар hайжаруулжа, тэрэниие зүбөөр хэрэглэхын тула элдэб бодосуудаар шанаржуулагдаhан тэжээлэй холисо бэлдэдэг болсхобди.. Мал ажалда мүнөө үеын технологи болон түрүү дүй дүршэл оролдосотойгоор нэбтэрүүлжэ, тэндэхи ажал ехэтэй хүдэлмэри саашаданъ ехээр оньhожоруулха, илангаяа тэжээл буйлуулха, малда тараажа үгэхэ, байра сэбэрлэхэ, мал уhалха, үнеэ haaxa болон бусад хүдэлмэри машинын хүсөөр хэдэг болохын түлөө тэмсэхэбди.

Малшадай мэргэжэлээ, мүн экономическа мэдэрэлээ дээшэлүүлхэ hуралсал эмхидхэхэ, дүй дүршэлөө үргэнөөр халан абалсаха арга тэдэндэ олгохобди. Үйлэдбэриин гол фонднуудые hайнаар ашаглаха, мүнгэ, зөөри гамтайгаар гаргашалхын хойноhоо үсэд шангаар оролдохобди.

Бидэнэр, республикын зүблөөндэ хабаадагшад, СССР-эй 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха республикын ажалшадай социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо, юhэдэхи табан жэлэй түсэб болзорhоо урид дүүргэхые республикынгаа бүхы малшадые урианнабди. Шэтын областиин хүдөө ажахын хүдэлмэришэдтэй батаhан заншалта социалис мүрысөөгөө үргэлжэлүүлхэбди.

1972 оной январиин 22-то республикын малшадай зүблөөн дээрэ баталагдан абтаа.

КПЧ-гэй ЦК-да УУЛЗАЛГА БОЛОБО

...эй ЦК-гай Генеральна ... нүхэр Г. Гусак, КПЧ-...диумэй ба Секретариа-...д Варшавска договорто ...гүрэнүүдэй Политическэ ...ын комитедэй зүблөөндэ ...н КПСС-эй ЦК-гай Гене-...ретарь нүхэр Л. И. ...түрүүтэй СССР-эй деле-...январиин 27-до Прагада ...иин Коммунис партиин ...а комитедтэ уулзаа. Энэ ...:

...талаhаа — КПСС-эй ЦК-...бюрогой гэшүүн, СССР-...трнүүдэй Соведэй Түрүү-...нүхэр А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай таhагые даагша нүхэр К. В. Русаков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо нүхэр В. В. Кузнецов, тэрэшэлэн Советскэ делегацитай хамта Прага ерэhэн КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо нүхэр Н. Н. Родионов, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн нүхэр А. М. Александров болон бусад хабаадаа. Тэрээнhээ гадна, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-hээ ЧССР-тэ байдаг элшэн сайд нүхэр С. В. Червоненко уулзалгада хабаадаба.

Чехословакиин талаhаа — КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй Президент нүхэр Л. Свобода, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй Правительствын Түрүүлэгшэ нүхэр Л. Штроугал, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЦК-гай секретарь нүхэр В. Беляк, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ССР-эй Правительствын Түрүүлэгшэ нүхэр П. Цолотка, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, Чехословакиин профсоюзуудай Центральна Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр К. Гофман, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй Федеральна суглаанай Түрүүлэгшэ нүхэр А. Индра, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПЧ-гэй Прагын горкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. Капек, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЦК-гай секретарь нүхэр И. Кемпный, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧСР-эй Правительствын Түрүүлэгшэ нүхэр Й. Корчак, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, Словакиин КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр Й. Ленарт, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүндэ кандидат, ЦК-гай секретарь нүхэр М. Грушкович, КПЧ-гэй ЦК-гай секретарьнар нүхэд Я. Фойтик, О. Швестка, Ф. Ондржих, В. Свобода гэгшэд хабаадаа.

Хани ёhоной энэ уулзалгада хабаадагшад оронуудайнгаа хоорондын политическэ, экономическа, соёлой холбооной аятай hайнаар хүгжэжэ байhые хангалтар тэмдэглээд, оронууд доторхи социалис, коммунис байгуулалтын ябаса тухай харилсан мэдээсэhэн, КПСС КПЧ хоёрой, Советскэ Союз Чехословаки хоёрой хоорондын аха дүү ёhоной, түгэс харилсаа холбооё саашадань хүгжөөхэ арга замууд тухай hанал бодолоо хубаалдаhан, оронуудайнгаа уласхоорондын байдалай ба гадаадын политикын, Европодо, бүхы дэлхэй дээрэ бата тогтууритай эб найрамдал хангахын түлөө, социализмын хэрэгэй түлөө хамтын тэмсэлэй шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэhэн байна.

Варшавска договорто хабаатай оронуудай Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй Прагын зүблөөнэй дүнгүүдээр ханамжатай байhанаа хөөрэлдөөнэй үедэ элирхэйлээд, тус зүблөөнэй шиидхэбэринүүд Европо түбидэхи эб найрамдал, аюулгүй байдал, харилсаа холбоо батадхалгын хэрэгтэ социалис оронуудай оруулха горитой хубита болохо байhандань этигэhэнээ элирхэйлбэ.

Уулзалга хани ёhоной, үнэн сэдьхэлэй, бата нэгэдэлэй оршон байдалда үнгэрөө.

Энэл үдэр Чехословакиин Коммунис партиин Центральна Комитет Советскэ делегациин хүндэлэлдэ Прагын градта үдын хоол эмхидхээ. Тэрэнэй үедэ нүхэр Г. Гусак, нүхэр Л. И. Брежнев хани ёhоной үгэнүүдые хэлэбэ.

...ХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ ...ХЭР Л. СВОБОДОТОЙ УУЛЗАБА

... (ТАСС). КПСС-эй ЦК-... ...альна Секретарь Л. И. ... Пражска градта ЧССР-эй президент Л. Свободотой уулзаба.

Нүхэд Л. И. Брежнев Л. Свобода хоёр үнэн зүрхэнэй оршон байдалда хөөрэлдэhэн байна.

...ГАhАА СОВЕТСКЭ ...ЛЕГАЦИ МОРДОБО

... (ТАСС). Варшавска ... хабаададаг гүрэнүүдэй ...эй зүбшэлэлгын комите... ...ндэ хабаадаhан совет... ...аци январиин 27-до Эхэ ...хаяа Прагаhаа гараба. ...эй ЦК-гай Генеральна ... Л. И. Брежнев (делега... ...толгойлогшо), СССР-эй Ми... ...дэй Соведэй Түрүүлэгшэ ...осыгин, КПСС-эй ЦК-гай ... К. Ф. Катушев, КПСС-... ...эй таhагые даагша К. В. ... СССР-эй гадаадын хэрэ... ...министрэй нэгэдэхи орлог... В. В. Кузнецов делегацида ...о.

... болон ЧССР-эй гүрэнэй ... гоёогдоhон Пражска ... дээрэ КПЧ-гэй ЦК-гай ...ьна секретарь Г. Гусак, ЧССР-эй президент Л. Свобода, ЧССР-эй правительствын түрүүлэгшэ Л. Штроугал, КПЧ-гэй Президиумэй гэшүүд В. Биляк, П. Цолотка, К. Гофман, А. Индра, А. Капек, В. Кемпный, Й. Корчак, И. Ленарт, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүндэ кандидадууд М. Грушкович, В. Гула, КПЧ-гэй ЦК-гай секретарьнар Я. Фойтик, О. Швестка, Ф. Ондржих, В. Свобода, ЧССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Б. Хнеупек, партийна болон гүрэнэй ажал ябуулагшад, тэрэшэлэн ажалшадай түлөөлэгшэд советскэ делегацие үдэшэлсэбэ.

ЧССР-тэ байдаг СССР-эй элшэн сайд С. В. Червоненко үдэшэhэн хүнүүдтэй сугтаа байлсаба.

СОВЕТСКЭ ДЕЛЕГАЦИ ПРАГАhАА БУСАЖА ЕРЭБЭ

Варшавска договорто хабаадагша-гүрэнүүдэй Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадаhан советскэ делегаци январиин 27-до Прагаhаа Москва бусажа ерэбэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна Секретарь Л. И. Брежнев (делегациин толгойлогшо), СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай таhагые даагша К. В. Русаков, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов делегацида ороhон байна.

Нүхэд Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н Шелепин, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, И. В. Капитонов, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшонор В. А. Кириллин, М. А. Лесечко, В. Н. Новиков, Н. А. Тихонов, СССР-эй оборонын министр А. А. Гречко болон бусад тусхайта хүнүүд Внуковска аэродром дээрэ делегацие угтаhан байна.

СССР-тэ байдаг ЧССР-эй саг зуурын түлөөлэгшэ З. Хебен делегацие угтагшадтай сугтаа байлсаба.

(ТАСС).

Прагаhаа мордобо

ПРАГА. (ТАСС). Варшавска договорто хабаадагша-гүрэнүүдэй нэгэдхэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командалагша, СССР-эй оборонын министрэй нэгэдэхи орлогшо, Советскэ Союзай маршал И. И. Якубовский, Варшавска договорто хабаадагша-гүрэнүүдэй нэгэдхэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй штабай начальник, армиин генерал С. М. Штеменко Прагаhаа Москва орохоёо мордобо.

СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Н. Н. Родионов тэрэл үдэр Москва орохоёо мордобо.

СЕКУ ТУРЕДЭ АМАРШАЛГЫН ТЕЛЕГРАММА ЭЛЬГЭЭГДЭБЭ

Гвинейн Демократическа партиин Генеральна секретарь, Гвинейн Республикын правительствын президент, түрүүлэгшэ Ахмед Секу Туре гэгшын 50 наhатай болоhонтойнь дашарамдуулан, Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгин амаршалгын телеграмма эльгээбэ. Гвинейн арад зоной аша туhада элүүр энхэ ябахыень, үндэр дээдэ харюусалгата партийна болон гүрэнэй ажал ябуулгада амгалан hайн, амжалта түйлажа ябахыень, хани харилсаата Гвинейн Республикын саашадаа хүгжэжэ, бэхижэжэ байхыень, Африкын арадуудай сүлөөрэлгын тэмсэлдэ шэнэ шэнэ амжалта түйлахыень, эб найрамдалай, хүгжэлтын хэрэгтэ шэнэ амжалта түйлахыень Секу Туредэ хүсэжэ байhанаа энэ телеграмма соо мэдүүлбэд.

Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгинда эльгээhэн харюугай телеграмма соогоо Ахмед Секу Туре баясхалан хүргөөд, Гвинейн арадай, Гвинейн Демократическа партиин, правительствын, мүн өөрынгөө зүгhөө Ленинэй Эхэ орондо коммунизм байгуулжа байгаа бүхы совет арадта шэнэ шэнэ амжалтануудые түйлахыень хүсэбэ.

(ТАСС).

УУЛЗАЛГАНУУД, ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

Монголой Эб найрамдалай ба хани барисаанай эмхинүүдэй федерациин, монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй делегаци Москва ерэбэ.

Монгол нүхэд 1972 он соо хоёр оронсй олониитын хоорондохи харилсаа холбооной түсэб тушаа январиин 25-да хөөрэлдөө хэжэ эхилээ. Эдэ хөөрэлдөөнүүдтэ Монголой делегацие — МНР-hээ Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Н. Лувсанчултэм, совет делегацие — Хани барисаа бэелүүлхэ совет бүлгэмүүдэй холбооной президиумэй түрүүлэгшын орлогшо Н. А. Панков толгойлно.

(ТАСС).

КПСС-эй ЦК-гай НОЯБРИИН ПЛЕНУМЭЙ ДУНГҮҮДЫЕ ҺАЙШААН ДЭМЖЭНЭ

БУХЫ ХҮСЭЕЭ АМЖАЛТЫН ХЭРЭГТЭ

Мүнөө үедэ республикын партийна эхин организацинуудта хамтын суглаанууд боложо байна. Тэдэ суглаануудай гол асуудал хадаа КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй дүнгүүд ба партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд юм. Энэ асуудал зүбшэн хэлсэлгэ хаа хаанагүй коммунистнуудай эдэбхитэй хабаадалгатайгаар үнгэрнэ. Түрэл Коммунис партиин ЦК-гай ябуулжа байгаа гадаадын болон дотоодын политикые коммунистнууд үндэрөөр сэгнэнэ, табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхэ гүйсэд аргатай байһанаа мэдүүлнэ. Партийна организациин ажал ябуулгадахи дутагдалнууд элирхэйлэгдэнэ, хойшодоо бэелүүлхэ зорилгонуудаа хараална.

Доро партийна эхин гурбан организацида болоһон суглаанай материал богонихоноор толилбобди.

Ахын аймаг

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин хамтын суглаан болобо. Эндэ хабаадагшад «КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй дүнгүүд тухай» асуудал зүбшэн хэлсээ.

Урданай коммунист, Дайшалхы Улаан Тугай орденто Р. Ж. Будаев элидхэл тушаа үгэ хэлэхэдээ, манай түрэл Коммунис партиин гүн ехэ ажал ябуулгын, тэрэнэй сэсэн мэргэн политикын аша туһаар совет арад түмэнэй ажабайдал, ажаһуудал хэмгүй ехээр һайжараа. Бидэ бултадаа баян дэлгэр, эрдэм һургуулияар оюун бодолоо зэбсэгжүүлэнхэй ажаһуунабди. Тиимэһээ бидэнэр партиингаа энэ халуун анхаралые габшагай ажалаараа харюулха аргатайбди гэжэ тэмдэглээ. Һүүлэй үедэ ажахымнай яһалашье амжалтатай, урагшаа алхажа байна. Гэбэшье үшөөл дутагдалнууд бии. Тэдэниие усадхажа ядахааршье бэшэ. Теэд энээндэ анхарал һулаар табигдана хаш. Жэшээнь, манай зоовет-мэргэжэлтэд һанаһанда хүрэмэ бэшээр хүдэлнэ. Малаймнай үүлтэр һайжарнагүй. Тиигэжэ ашаг шэмэ үгэсэнь даншье һаа хилбар байһан зандаа. Гадна аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин хүтэлбэриие хангалтатай гэхын аргагүй.

Колхозой залуу бригадир Владимир Цыренов үгэ абана. Тиихэдээ колхозой правлени, партбюро хүдэлмэреэ түсэбгүйгөөр ябуулна. Зарим ушарта ойрын үдэрнүүдтэ юушье хэхээ мэдэхэгүй ушар үзэгдэдэг гээшэ. Энэ юу гэршэлнэб гэхэдэ, колхозойнгоо юрэнхы байдалые ёһоор мэдэдэггүй байна бшуу. Тиимэ байхашье ушартай болоно. Жэшээнь, колхозой малай мэргэжэлтэд малшадаа балай эрьедэггүй, һуудал байдалаарнь, ажал хүдэлмэреэрнь һонирходоггүй ха юм. Үнгэрхэдөө колхоз доторoo хэды хонидой түрэһые, хэды хурьгадай абтаһые главна зоотехник нүхэр Зэбанов мэдэхэгүй байшоо ха юм. Тиихэдэ гүрэндэ тушаахаар шахагдажа байһан үхэрнүүдые наһа наһаарнь илгажа гүүртэлбэл, ёхэ һайн байгаа. Харин элдэб наһанай үхэрнүүдые нэгэ бүлэг болгоод харууһалха гээшэ ехэл буруу.

Суглаан дээрэ бусадшье дутагдалнууд тушаа шүүмжэлхы а[illegible]нууд хэгдээ. Зүгөөр колхозой коммунистнууд эдэ бүхы дутуунууд болон алдуунуудаа ябуул заһажа, урдахи зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргэхэ арга боломжотойбди гэжэ мэдүүлээ.

В. ГАЛСАНОВ,
КПСС-эй райкомой хүдэлмэрилэгшэ.

Түнхэнэй аймаг

Партиин райкомой нэгэдэхи секретарь В. Б. Базаровай «КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1971 он) Пленумэй дүнгүүд ба колхозой коммунистнуудай үмэнэхи зорилгонууд тухай» асуудалаар хэһэн элидхэлые «Восточные Саяны» колхозой коммунистнууд тон анхаралтайгаар шагнаба.

Энэ суглаанда хабаадаһан коммунистнууд КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые нэгэн һаналтайгаар һайшаан дэмжэжэ байһанаа мэдүүлээ. Партиин ЦК-гай Политбюрогой архилдаг уласхоорондын асари ехэ ажал ябуулгые үндэрөөр сэгнэһэн байна. Тиихэ зуураа юһэдэхи табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө бүхы хүсэеэ, доторойнгоо арга боломжонуудые элсүүлхэ, тэрэнэй түлөө социалис мүрысөөнэй эршые улам шангадхаха байхабди гэжэ мэдүүлээ.

Элидхэл тушаа үгэ хэлэһэн колхозой арадай хиналтын гол бүлэгэй түрүүлэгшэ, хорёод оноо партиин гэшүүн нүхэр Зомонов, Галбайн отделениин хонинной фермые даагша нүхэр Шарнаев, колхозой шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр Сороковиков, хонишон нүхэр Талханов, теплична комбинадай агроном нүхэр Ошоров болон бусад ажахынгаа байдалые саашадань улам һайжаруулха шухала асуудалнуудта тогтоо. Илангаяа колхозой гэшүүдэй ажалай журам һайжаруулха асуудалда тэдэнэр анхаралаа хандуулба. Хэрбээ журам шангатайгаар, хэһэн, дааһан хэрэгтээ харюусалгатайгаар лэ хандаа хадаа, бидэ ямаршье дабаа алгад гаталха байхабди гэжэ мэдүүлбэ.

Б. БИРБАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Улаан-Үдэ хото

Ниислэлэй худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта, нийтын эдеэ хоолой предприятинуудта хүдэлдэг 400 шахуу коммунистнуудай хабаадалгатай нэгэдмэл партийна суглаан боложо үнгэрөө. Суглаанда хабаадагшад «КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй дүнгүүд болон худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай ба нийтын эдеэ хоолой предприятинуудай партийна организацинуудай хүдэлмэриие улам һайжаруулха зорилгонууд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэбэд.

Тус асуудалаар КПСС-эй обкомой секретарь В. Г. Бирюков дэлгэрэнгы элидхэл хэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй дүнгүүд болон юһэдэхи табан жэлдэ бэелүүлхэ зорилгонууд тухай элидхэлшэ горитой тогтохо зуураа, республикын ниислэлэй худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай, нийтын эдеэ хоолой предприятинуудай коллективүүдэй үмэнэ ямар зорилгын табигдажа байһые тодорхойгоор харуулаа.

Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, хотын худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд ба нийтын эдеэ хоолой предприятинууд яһала һайн үрэ дүнгүүдые туйлана. Эндэхи партийна эхин организацинуудай үүргэ нилээд дээшэлнэ, партийна нүлөө үргэдэнэ, социалис мүрысөө зүбөөр эмхидхэнэ гэжэ элирхэйлэн тэмдэглээ. Худалдаа наймаанай эмхинүүдые, нийтын эдеэ хоолой предприятинуудые олон болгохо, шэнэ арга дүршэл нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ анхарал онсо хандуулагдана.

Гэхэ зуура элидхэлшэ худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай ба нийтын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэридэ ушардаг али олон дутагдалнуудые, алдуу эндүүнүүдые элирхэйлэн заагаа.

Горпромторгын 1-дэхи магазин олон жэлэй туршада түрүү һуурида ябадаг, коллективынь ходо магтаал суудa хүртэжэ байдаг. Энэ магазинай коллективай хүдэлмэриин дүй дүршэл тушаа тус магазинай директор нүхэр Конечных анхарал татамаар хөөрэжэ үгөө. Тиихэ зуураа «Росторгодежда» гэжэ баазын муу хүдэлмэриие үгэ хэлэгшэ эрид шууд шүүмжэлөө. Энэ баазын директор коммунист нүхэр Южук энэ шүүмжэлэлһээ бодото тобшолол хэхэ зэргэтэй.

Буркоопсоюзай мэдэлэй худалдаа наймаанай ба нийтын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэри тушаа коммунист нүхэр Песков тогтоо. Тиихэдээ кооперативна техникумэй һургажа хүдөө ябуулһан мэргэжэлтэд нэгэ газарта үни удаан тогтожо хүдэлдэггүй гэбэ, энээнэй шалтагаан хадаа, залуу мэргэжэлтэдые халуун анхаралаар хүреэлдэггүйһөөнь болоно бшуу.

Энэ суглаанай хүдэлмэридэ республикын худалдаа наймаанай министр нүхэр Хабалов хабаадалсаа.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй дүнгүүдые һайшаан дэмжэһэн, саашадаа бэелүүлхэ зорилгоёо хараалһан тогтоол суглаанда хабаадагшад баталан абаа.

Д. КОЛМАКОВ.

ТҮРҮҮ-ШҮҮЛЭЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

Жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид дүүргэжэ, һайн шанартай продукци улам ехээр гаргаха гэһэн шухала зорилгонуудые оронойманай ажалшад урдаа табина. Иимэ һайхан үүсхэл гаргаһан хүдэлмэришэд ажал хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэн, эршэтэй шангаар хүдэлжэ байна. «Забайкаллес» комбинадай Хориин леспромхозой модошод шэнэ уялга абаба. Эдэнэр социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлнэ. Халаанайнгаа даабари үлүүлэн дүүргэдэг хүдэлмэришэдэй тоо улам олошорно.

Николай Юдинэй даадаг бага комплексно бригадын хүдэлмэришэд һара бүри 2000 кубометрһээ дээшэ модо бэлэдхэжэ, социалис мүрысөөндэ ходо түрүүлжэ ябана. Наймадахи табан жэлэйнгээ даабари 4 жэл соо дүүргээ һэн. Энэ амжалтыень парти, правительство үндэрөөр сэгнэжэ, Николай Юдиниие Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаа. Энэ бригадын модошод шэнэ табан жэлэйнгээ даабари мүн лэ болзорһоонь урид дүүргэхээр шиидэнхэй. Тиигэжэ халаан бүриингөө нормоһоо гадуур 15—20 кубометр модо бэлэдхэнэ.

Эрхим ажалайнгаа түлөө Ленинэй орденоор шагнагдаһан жолоошон Пётр Болдырев халаан соо хоёр рейсэй орондо гурбан рейс хэдэг байха юм. Ажалай Улаан Тугай орденто Саян Самбялов машинаяа бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглана. Жолоошод Иван Федотов, Михаил Ковылев гэгшэд мүн лэ халаанайнгаа даабари үлүүлэн дүүргэнэ.

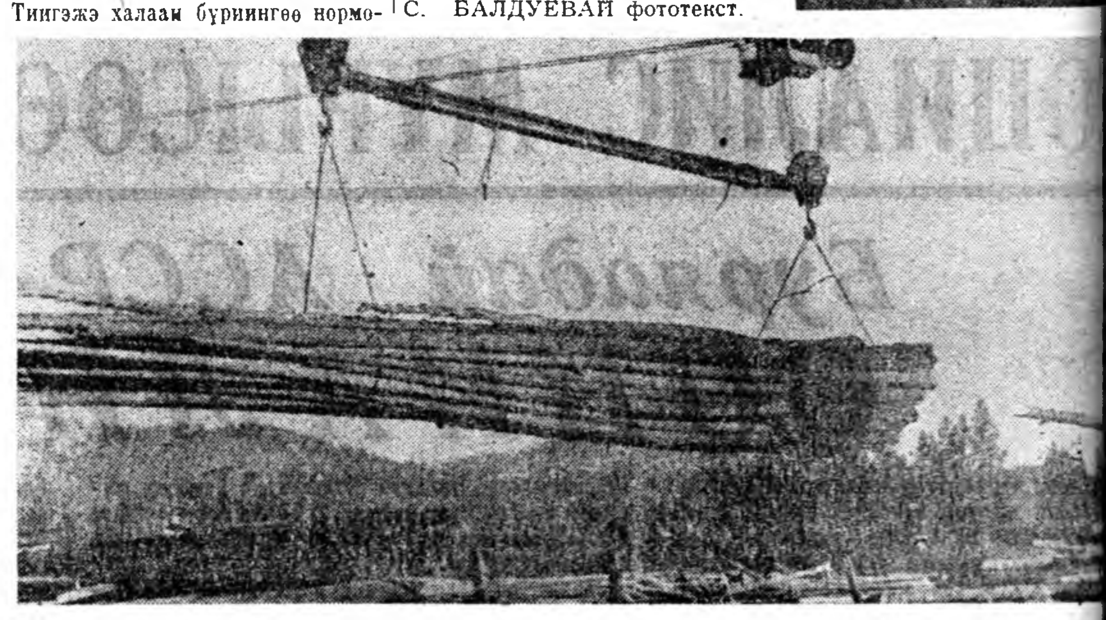

Зураг дээрэ: кабель-кранаар модон буулгагдана; бага комплексно бригадын бригадир М. Юдин.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

СҮҮДХЭДЭЭ 800 ГРАММААР

Хориин аймагай Дээдэ-Тайлсын совхозой 3-дахи отделенидэ Иван Иванович Халбаев хэдэн жэл соо мал адуулагшаар, тугалшанаар хүдэлһэн байна. Энэ үе соо нүхэр Халбаев ажалай һайн дүршэлтэй болоо. Малай шэгнүүр дээшэлүүлхэ талаар һайн дүн туйлана.

Иван Иванович харууһалдаг малайнгаа шэгнүүр нёдондо хамтадань 128 центнерээр нэмээгээ һэн. Тиихэдэ тугал бүхэнэй шэгнүүр сүүдхэдэ 600 граммаар дээшэлүүлэгдэһэн байгаа.

Мүнөө энэ нүхэр 26 тугал харууһална. Дүй дүршэлтэй болоһон нүхэр Халбаев сагта тугалнуудайнгаа сүүдхэдэЭ 800 грамм шэлүүлхэ уялга абаад, ехэтэйгээр, үнэн шудар[illegible] хүдэлжэ байна.

Д. ДОРЖ[illegible]
хүдөө бэш[illegible]

Комсомол басаган Таня Булгатова авиационно заводой үргэн хэрэглэлэй эд бараанай цехтэ хүдэлнэ. Арбадахи класс дүүргээд, слесарээр хүдэлжэ захалһан байна. Үдэрэйнгөө нормые 130 процентээр дүүргэдэг, үетэн нүхэдтөө үльгэр жэшээ харуулдаг. Мүн «Байгалай толон» гэжэ уран һайханай бүлгэмдэ эдэбхитэйгээр ябалсажа, дуу хатар гүйсэдхэжэ, магтаал һайшаалда хүртэдэг. Сэхыень хэлэхэдэ, комсомол басаган хүдэлжэшье, амаржашье шадана ха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Таня Булгатова хилээмэ хэдэг амһарта баряад байна. Иимэ амһартануудые өөрөө шэрдэн гоёоно.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

КПСС-эй съездын шиидхэбэри бэелүүлхын түлөө

ҮЙЛЭДБЭРИНЬ ШЭНЭДХЭН ХУБИЛГАГДАХА

Барилгые индустриальна аргаар эрхилдэг болохо, заводуудта хабсаргамал конструкци, зүйлнүүдые бүри олоор үйлэдбэрилхэ, барилгын ашаг ехэтэй шэнэ материал болон зүйлнүүдые үргэнөөр хэрэглэхэ тухай партиин XXIV съездын Директивэнүүд дотор хэлэгдэнэ. Республикымнай барилгын, проектнэ организацинууд съездын шиидхэбэриие бодото дээрэнь бэелүүлэн, хабсаргамал зүйлнүүдые ехээр үйлэдбэрилхэ, барилгые индустриализацилха алхам хэжэ эхилээ.

Юһэдэхи табан жэлэй үедэ шэнэ гэр байра, үйлэдбэриин барилга олоор эрхилэгдэхэ юм. Тэдэниие богони болзор соо һайн шанартайгаар бодхоохын тула барилгын шэнэ материал хэрэглэгдэхэ, барилга оньһожоруулагдаха байна. Буряадай барилгын управлениин томо предприяти болохо гэр байрын комбинат энэ табан жэлэй хугасаада үргэдхэгдэхэ, шэнэдхэн байгуулагдаха.

Комбинадай коллектив энээнһээ урда жэлнүүдтэ байрын 30 мянга гаран дүрбэлжэн метр талмайтай гэрнүүдые ашаглалгада тушаадаг байгаа. Комбинадые шэнэдхэн хубилгажа, жэлдээ байрын 100 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэрнүүдые ашаглалгада оруулха хүсэ шадалтай болгохо зорилго табигдаһан юм.

Мүнөө комбинадай үйлэдбэри үргэдхэхэ проект зохёогдожо дүүргэгдээ. «Гипронефть» гэжэ проектнэ институдай филиалай хүдэлмэрилэгшэдэй зохёоһон проект һайшаан баталагдаба.

— Томо панелеэр урданайхиһаа гурба дахин олон гэр байра бариха зорилго табигдаа һэн. Тиимэһээ комбинадые үргэдхэхэ хэрэгтэй болоо,—гэжэ проектын главна инженер Григорий Андреевич Трифонов хөөрэнэ.

Проект ямар илгаатайб, шэнэ ямар арга хэрэглэгдэхэб?

Саашадаа томо панелеэр шэнэ түхэлэй гэр байра баригдаха юм. Иимэ гэрнүүдэй адли түхэлтэй, бэе бэеһээ юугээрээшье илгаагүй байһаниинь мэдээжэ. Проектын ёһоор комбинадай үйлэдбэрилхэ хабсаргамал түмэр-бетон конструкци зүйлнүүдээр ондо ондоо олон түхэлэй гэр байра барижа болохо. Гадна иимэ зүйлнүүдые ондоо барилгада, жэшээлхэдэ, социально-культурна, хүүгэдэй саад, ясли, һургуули, мүн ондоошье барилгада хэрэглэхээр юм.

Проект зохёоходоо ажалшадай эрилтэ хараада абтаһан. Томо панелеэр баригдаһан гэрнүүдтэ абяан элеэр дуулдадаг. Хэрбээ нэгэ байрынхидай радио, магнитофоноо шангаар табяа һаань, хүршэ айлнуудтань дуулдадаг, заримдаа һаалта хэдэг байгаа. Абяа табихагүй шэнэ материалнуудые хэрэглэхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулагдаба. Мүн дулаа һайнаар бариха материал саашадаа хэрэглэхээр хараалагдаа. Хабсаргамал түмэр-бетон зүйлнүүд дулаа баридаггүй юм. Тиимэһээ саашадаа перлит-бетон үргэнөөр хэрэглэгдэхэ.

Барилгада перлит хэрэглэхэ тухай энээнһээшье урда хэлсэгдэгшэ бэлэй. Теэд бодото дээрээ мүртэй юумэн хэгдээгүй. Харин барилгын энэ шухала материал үргэнөөр хэрэглэбэл, нэгэ доро хэдэн асуудал шиидхэгдэхэ ушартай. Хабсаргамал зүйлнүүд шэгнүүрээрээ хүнгэн байха, тиимэһээ тэдэниие хэрэгтэй газартань хүргэхэдэ бэлэн. Хүнгэн зүйлнүүдээр хабсарган бодхоогдоһон гэр, барилганууд сейсмическэ талаараа бүхэ юм. Энэнь газарай хүдэлдэг манай республикада ехэ удха шанартай. Гадна перлит зүйлнүүд дулаа һайса баридаг. Мүн иимэ зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэдэ ехэ саг хэрэгтэй бэшэ. Перлит гэршэ барилгын эгээл үнэ багатай материал гэжэ тоологдодог. Тиимэһээ шэнэ материал хэрэглэхэдэ, экономическа ехэ аша туһатай, ажалай гаргаша багатай. Хабсаргамал перлит-бетон зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ хоёр дахин ехэдхэхэ гэжэ проектээр хараалагдаба.

Шэнэ проект архитектурна талаараа таарамжатай зохид. Шэнэ байрануудай хэрэгтэй талмайнь урдынхиһаа һураггүй ехэ байха. Хабсаргамал зүйлнүүдые холбожо, нэгэ гэртэ ондо ондоо олон түхэлтэй байрануудые барижа болохо. Томо панелеэр урдань баригдаһан гэрнүүдэй досоохи байранууд аб адли, уйтангшаг байгаа. Иимэ дутагдал мүнөө усадхагдаха юм. Архитектурын талаар ондо ондоо, олон түхэлтэй байранууд саашадаа баригдаха. Тиигэжэ арад зоной эрилтэ хангагдаха болоно.

Томо панелеэр баригдаһан шэнэ гэрнүүд газаа талаһаашье илгаатай, нэгэ янзын бэшэ байха. Гэрнүүдэй газаа талые гоёон шэмэглэхэ шэнэ материалнуудые хэрэглэхээр хараалагдаа. Иимэ гэрнүүд таба, юһэн дабхартайгаар баригдаха юм.

Хабсаргамал зүйлнүүдые гаргаха үйлэдбэри оньһожоруулагдаха, автомат түхеэрэлгээр хангагдаха. Ерээдүйн [illegible]надай завод, үйлэдбэриин [illegible]нуудта бүтээсэ ехэтэй шэн[illegible] никэ табигдаха болоо, [illegible] эд, материал, элдэб зүй[illegible] оньһон аргаар хэрэгтэй [illegible] хүргэгдэхэ. Тусхай [illegible]гэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэд кноп[illegible]ража, энэ автомат түхеэрэлгэ хүдэлг[illegible]. Материал, түүхэй эд, бэлэн продукци [illegible]рэгтэй участок, цехтэ хүргэгдэжэ [illegible]үгы байһаниинь тусхай табло, схем[illegible] харуулагдаха байна.

Комбинадай бүхы участок, цехүүд[illegible]рондо телефонно, селекторно холбо[illegible]гуулхаар хараалагдаа. Панельнүүдые [illegible]тэй газартань шэрэхэ автомаши[illegible] барилгын талмайнуудтай хэрэгтэй [illegible] радио-холбоон ашаглагдаха юм.

Иигэжэ Улаан-Үдын томо панеле[illegible] барилгын комбинат мүнөө үеын [illegible] болон эрдэмэй туйлалтын эрилтын [illegible] шэнэдхэн хубилгагдахань. Үйлэ[illegible] бүхы процесс оньһожоруулагдаһан, [illegible] аргаар хангагдаһан байха ёһотой. [illegible] комбинадай үйлэдбэриин ехэнхи хү[illegible]гарай хүсөөр бүтээгдэнэ.

Гэрнүүдэй газаа талые гоёон ш[illegible]хэ, хабсаргамал зүйлнүүдэй шан[illegible] жаруулха асуудал шиидхэхэ маст[illegible] лаборатори байгуулагдаха гэжэ ха[illegible]даа. Комбинадай шэнэ цехүүд [illegible] уужам байха. Хүдэлмэришэдэй хү[illegible]һэлгэжэ үмдэхэ, бэеэ угааха тусха[illegible] түхеэрэгдэхэ юм.

Энэ предприяти шэнэдхэн байгу[illegible]һанай һүүлээр 1973 ондо түрүү[illegible] продукци үгэхөөр хараалагданхай. [illegible] эндэ хүдэлмэри хэгдэжэ эхилээ. Ба[illegible] материал, ондоошье зүйлнүүдые ха[illegible] склад баригдажа захалаа.

В. ТОЛСТИ[illegible]
журнал[illegible]

БҮГЭДЭНЭЙ ОРОЛДОЛГООР

1972 ОНОЙ декабриин 30-да адли тэгшэ эрхэ сүлөөтэй арадуудай агууехэ нэгэдэл—СССР-эй байгуулагдаһаар табин жэлэй ой гүйсэхэнь. Бүхы орон доторнай, союзна бүхы республиканууд, хизаар болон областьнуудта энэ алдарта ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө хүдэлмэришэд ба мэргэжэлтэдэй, коллективүүдэй хүдэлөөн үргэдэжэ байна.

Коммунис партиин хүтэлбэри доро манай бүхы республикануудай ажалшадай туйлаһан толотомо амжалтанууд, социалис мүрысөөнэйнь дэлисэ, аха дүүгэй харилсаа туһалалсалга, асари ехэ барилганууд дээрэхи шэн габьяата ажал — Ленинэй национальна политикын илан мандаһанай, Советскэ Союзай арадуудай эбдэршэгүй хани нүхэсэлэй эли тодо гэршэ мүн.

Һанаад үзэел: Бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ Магнитскые Эхэ оромнай хамаг хүсөөрөө бодхоостоо. Казахстанай металлурги, нүүрһэнэй промышленность Росси ба Украинын туһаламжаар хүгжөөгдөө. Һайн һайхан ёһо заншалнууд улам хүгжөөгдэнэ: Волгын, Камын автомобильна агууехэ барилгануудые мүнөө Эхэ оронойманай бүхы заха хизаарнуудһаа ерэһэн барилгашад бодхоожо байна.

Бидэнэр, ТАСС-ай корреспондентнүүдэй, бэшэһэн энэ репортаж соо манай ороной аха дүү арадуудай ажалай амжалта, тэдэнэй үдэр бүриин харилсаан, табан жэлэй даабаринуудые дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ хамтаараа хүсэ шадалаа гаргажа байһан тухай хэлэгдэнэ.

ДОНБАССАЙ ТЕХНИКЭ

ДОНБАССАЙ, Ростовой областиин, Кузбассай, Узбекистанай шахтернуудта Горловскын Кировэй нэрэмжэтэ заводой эльгээһэн хүсэ ехэтэ хорин комбайн энэ жэлэй даабариин дүүргэлтэдэ оробо. Табан жэлэй туршада нүүрһэ малтаха хүдэлмэри оньһожоруулха шэнэ техникэ оронойманай бүхы республикануудай нүүрһэшэд энэ заводһоо абаха байна.

Табан жэлнүүдэй туршада Украинада нүүрһэнэй промышленностиин машина бүтээхэ үйлэдбэри байгуулагданхай. Горловско завод өөрынгөө һалбари соо түрүү зэргэдэ гараһаар үнихэнэй. Энэ предприятиин директор Аслан Даудович Хунов иигэжэ хөөрэнэ:

— Манай завод орон доторoo эгээн түрүүн үрэмдэлгын хүндэ машинануудые бүтээжэ эхилһэн, дайнай һүүлэй жэлнүүдһээ нүүрһэ малтадаг бүтээсэ ехэтэй комбайнуудые гаргажа захалһан. Жэшээнь, «Донбасс» түхэлэй агрегадууд 30 мянган новалоотбойщигуудые бар хүсэнэй хүндэ хүшэр ажалһаа сүлөөлһэн байна. Энэ жэлдэ шахтернууд нүүрһэнэй хэбтэшэ малтаха хорёод ондоо түхэлэй хүсэтэ машинануудые манһаа абаха.

Горловско заводой үйлэдбэридэ олон тоото ондоо предприятинууд хамһалсадаг юм. Жэшээнь, Кемеровскэ область электро-түхеэрэлгэнүүдые эльгээдэг, Ураалай Копейскын заводой коллектив нүүрһэнэй комбайнуудай узелнуудые суглуулан хабсаргадаг. Тиимэһээ энэ город Горловскын машина бүтээгшэдтэ түрэл болонхой. Немец фашистнууд[illegible]раиные эзэмдээд байхада, [illegible]скын машина бүтээгшэд [illegible]роо Копейск нүүжэ ерээд [illegible] бэреэ үргэлжэлүүлһэн юм[illegible]най һүүлээр хүдэлмэри[illegible] заводоо орхёод, нютагаа [illegible] байна. Мүнөө эдэ хоёр [illegible] хоорондоо мүрысэдэг, [illegible]риингөө дүй дүршэлые [illegible] абалсадаг.

Б. ГРЕРЦЕ[illegible]
ТАСС-ай [illegible]

АХА ДҮҮГЭЙ МҮРЫСӨӨН

ЕРЕВАНАЙ барилгын № 1 трестдэ Дагестанһаа нэгэ газетэтэй пакет һаяхан абтаба. Тэрэ газетэ соонь Буйнакс городой ажалшад Карапет Каламерянай хүтэлбэрилдэг армян барилгашадай бригадада үнэн зүрхэнэй баяр хүргэһэн байба. Ушарынь гэхэдэ, тэрэ бригада Буйнакскда хүүгэдэй саадай шэнэ комплекс болзорһоонь урид ашаглалгада үгөө ха юм. Энээхэн мэдээсэлтэй газетэ бригадир Арташес Гаспаряниие, тэрэнэй дүүнэр Азат, Владимир, Артаваздые илангаяа ехээр баясуулаа. Нүхэд Каламерян Гаспарян хоёрой хүтэлбэрилдэг бригаданууд хэдэн жэлдэ удаагүүр мүрысэжэ байдаг. Бригадир Каламерянай бригадада өөрынь гурбан хүбүүд — Казарос, Мофий, Валерий хамта ажалладаг, бултадаа тэдэнэр шадабари ехэтэй шулуушад юм.

Аха дүүнэр Каламерянтанай бригада үнгэрһэн наймадахи табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргээд, газарай хүдэлөөнһөө гай аюулда ороһон Дагестанай республикын ажалшадта туһалхаяа ошоһон байгаа. Армян барилгашадай ажалаа дүүргээд нютагаа бусаһаншье хойно нүхэдэй мүрысөөн таһалдуулагдаагүй. Еревандa, мүн Буйнакскда барилгашадай бригадануудай хүдэлмэриин дүн һара бүри гаргагдаһан зандаа. Эдэ «бүлэ бригадануудай» хүтэлбэрилэгшэд һаяхан уулзалга хэбэ. Энэ уулзалга дээрэ «миниин бригада Ереванай математическа машинануудай институдай шэнэ корпусуудай нэгые ашаглалгада үгэхэ зуураа, мянган түхэригэй барилгын материал арьбалаа» гэжэ Арташес Гаспарян мэдүүлбэ. Бригадир Каламерян аха дүү республикануудай туһаламжаар Буйнакскын түхэл шарайн ямар ехээр хубилгагдажа байһан, бригадынгаа ямар амжалта туйлаһан тухай хөөрэжэ үгөө. 1972 ондо «бүлэ бригадануудай» мүрысөө үргэлжэлүүлхэ шиидхэбэри абтаа.

Январиин эхеэр Каламерян өөрынгөө хүбүүдтэй дахин Дагестан ошонхой.

В. МАНУКЯН,
ТАСС-ай корр.

МИНСКЫН Орджоникидзиин нэрэмжэтэ завод гурбадахи үеын машинануудые гаргажа эхилэнхэй. Белоруссида табан жэлэй туршада электронно техникэ бүтээлгэ гурба дахин дээшэлхэ юм.

Оронойманай промышленна предприятинуудта тодхогдоһон тоо бодолгын электронно машинануудай горитойхон хубинь Белоруссиин ниислэлдэ бүтээгдэһэн гээшэ. Электронико — энэ республикын промышленностиин түргөөр хүгжэжэ байһан эгээл залуу һалбари мүн. Оройдоо арба гаран жэлэй саада тээ байгуулагдаһан энэ һалбарида союзна олохон республикануудай эрдэмтэд ба инженернууд хүдэлмэрилһэн байха юм. 1959 ондо Минскдэ баригдажа эхилһэн заводой хүдэлмэрилэгшэд Москва, Пензэ, Ереванай

ЭВМ-эй ИНДУ[illegible]

предприяти болон эрдэм [illegible]гын түбүүдтэ адли һу[illegible] байһан юм. Минскын за[illegible]ха түрүүн бүтээһэн «М[illegible]кын машиные Москвагай [illegible]рукторнууд ухаалан зохёо[illegible].

Белоруссиин инже[illegible] конструкторнууд ондоо го[illegible]лон республиканууд[illegible]тэй холбоо барисаагаа [illegible]гэдхэн, баян дүршэлөө [illegible]дана. Жэшээнь, тэдэнэр [illegible]нын Наукануудай акаде[illegible]бернетикын институдай [illegible]тэй хамта ЭВМ-ые үйлэд[illegible]тэлбэрилгын шэнэ систе[illegible]рэглэхэ талаар шухала [illegible] аша үрэтэйгөөр шиидхээ[illegible].

В. [illegible]
ТАСС-ай [illegible]

ЕВРОПЫН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ САХИХА СОВЕТСКЭ КОМИТЕДТЭ

...вроподо аюулгүй байдал сахи... совет комитедэй бюрогой үр...ниитэ зүблөөн январиин 27-до ...бо. Байгша оной январиин 11 ...3-да Брюссельдэ болоhон Евро...27 оронуудай ниитын түлөө...лэдэй зүбшэлэлгын уулзалгада ...олониитын делегациин ха...даhан тухайда тус комитедэй ...үүлэгшэ А. П. Шитиков энэ ...өөндэ мэдээсэл хэбэ. Делега...и ажал ябуулга hайшаагаад, Европодо аюулгүй байдал, харилсаа холбоо бэхижүүлхын тула олониитын ассамблей 1972 оной июниин 2—5-да Брюссельдэ үнгэргэхэ тухайда уласхоорондын эдэбхитэдэй комитедэй шиидхэбэрие бюро дэмжээ.

Энэ ассамблейдэ бэлэдхэхэ хэрэгтэ туhалалсаха зорилгоор советскэ болон хилын саанахи организацинууд болон ажал ябуулагшадтай зохихо зүбшэлгэнүүдые хэхэ гэжэ шиидхэгдэбэ.

А. А. ГРОМЫКО ЯПОНДО АЙЛШАЛНА

...АГОЯ. (ТАСС). СССР-эй га...дын хэрэгүүдэй министр А. А. ...ыкын албанай хэрэгээр Япон...айлшалалгань үргэлжэлhөөр. ...гадэг городоор ябаhанаа А. А. ...ыко Нагоя город ерэбэ. Эн... совет айлшанда завтрак ...эн байна. Аити гэдэгэй пре...урын губернатор М. Кувахара ...А. Громыко хоёр үгэ хэлэлсэ...

...hүүлэй жэлнүүдтэ манай оро...дай хоорондохи экономическа ...ы культурна холбоон улам ...лжэ, хоёр хүршэ оронуудай ...саануудые улам гүнзэгы бол...о байна, — гэжэ М. Кувахара ...бэ.

...hүүлэй үедэ совет-япон харил...нууд hайн тала тээhээ хүгжэжэ ...андань бидэнэр сэдьхэлээ ха...и байнабди, — гэжэ харюугай ...хэлэхэдээ, А. А. Громыко мэ...ээ. Манай оронуудай хоорон... бэшэ харилсаануудшье үргэ... байна.

...оветскэ Союз хадаа олон тээ... Японой худалдаа наймаанайнь ... болохол ёhоороо болохо ёhо... совет-япон худалдаа наймаан болбол саашадаа улам хүгжэхэ ехэ арга боломжонуудтай гээшэ.

СССР Япон хоёрой хоорондохи экономическа харилсаануудые бүришье эдэбхитэйгээр хүгжөөбэл, хоёр оронуудай харилсан ажаллалгын, тэрэ тоодо политическэшье талаар бааза үргэдхэжэ үгэхэ болоно гэжэ А. А. Громыко тэмдэглэбэ. Энэ ушар хадаа манай арадуудай хоорондоо улам дүтэлхэдэ, ехэ туhа нэмэри болохо байhаниинь лабтай гэжэ саашань хэлэбэ.

ТОКИО. (ТАСС). Январиин 26-да СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Токио бусажа ерэбэ.

Японд байдаг СССР-эй элшэн сайд О. А. Трояновский министрэй хүндэлэлдэ уулзалга хэбэ. Японой министрнүүд, парламентын депутадууд, зонхилхы албанай элитэ түлөөлэгшэд, министерствэнүүдэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, олониитын түлөөлэгшэд, тэрэшэлэн Японд байдаг дипломатическа түлөөлэлгэнүүдэй толгойлогшод эндэ байлсаба. Хани халуун, үнэн зүрхэнэй оршон байдалда энэ уулзалга үнгэрбэ.

ХАРИЛСААГАА ХҮГЖӨӨХЫН ТҮЛӨӨ

...ОКИО. (ТАСС). Японд алба...хэрэгээр ошоод байhан СССР-...гадаадын хэрэгүүдэй министр ...А. Громыко январиин 27-до ...н хоол эмхидхэбэ.

...ани, халуун оршон байдалда ...гэhэн энэ хүндэлэлгын үедэ ...А. Громыко, Т. Фукуда үгэнүү...лэлсээ.

...Бидэнние хүндэмүүшэр үг...айнь түлөө министр Т. Фу...уда, мүн Японой бусад ту...лагадта баясхалан хүргэбэбди. ...э угтамжыень совет арадта ...шуудай хани ёhоной мэдэрэл...ээр хандадаг байhанай гэршэ ...ойлгоод, совет арад япон ... тушаа баhал иимэ хани ...ээр хандадаг гэжэ найдуулхые ...гэжэ А. А. Громыко мэ...лбэ.

Совет орон Япон хоёрой хоорондын харилсаае саашадань бэхижүүлгын шухала байhые ойлгодог ушар улам үргэдхэгдэхэ гэжэ этигэдэгээ А. А. Громыко элирхэйлбэ.

Манай хөөрэлдөөнүүд хани халуун оршон байдалда үнгэрөө. Эбэй договор баталха тухай асуудалаар бүри мүнөө жэлэй турша соо, таарамжатай сагта хэлсээ хэхэ гэжэ хоёр талын hанамжалhые хангангяар тэмдэглэнэбди гэжэ Японой гадаадын хэрэгүүдэй министр Т. Фукуда хэлээ.

Совет-япон хамтын коммюнике худалдаа наймаанай, экономикын, эрдэм болон соёлой, мүн ондоошье hалбаринуудаар харилсаа хэхэ тухай хоёр талын үгэеэ ойлголсоhые элирхэйлэн гэршэлнэ гэжэ Т. Фукуда мэдүүлбэ.

СОВЕТ-ИНДИИН ХАНИ БАРИСААН УЛАМ БЭХИЖЭНЭ

Индиин Республикын национальна hайндэртэй дашарамдуулhан уулзалга

Республикын соносхогдоhонhоо хойшо 22 жэлэй ойтой—национальна hайндэртэй дашарамдуулан. Советскэ Союзда байдаг Индиин республикын элшэн сайд Кришнарао Шиварао Шелванкар январиин 26-да уулзалга хэhэн байна.

Совет талаhаа КПСС-эй ЦК-гай политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Д. С. Полянский, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо В. Э. Дымшиц, министрнүүд, министерствэнүүд болон зургаануудай харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэд, маршалнууд, генералнууд болон адмиралнууд, эрдэм ухаанай болон культурын ажал ябуулагшад, олониитын түлөөлэгшэд энэ уулзалгада байлсаба.

Советскэ Союзда байдаг дипломатическа түлөөлэлгэнүүдые толгойлогшод айлшадай дунда байлсаба.

Энэ уулзалга дээрэ К. Ш. Шелванкар үгэ хэлээ. Айлшадые, Индиин арадай бүхы нүхэдые амаршалhан байна.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна Секретарь Л. И. Брежневэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорныин, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай, совет бэшэ хүтэлбэрилэгшэдэй бэеын элүүр энхэ ябахын түлөө, уулзалгада байлсаhан бүхы айлшадай, Индиин бүхы нүхэд ханинарай түлөө, индо-совет хани барисаанай, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай илан мандахын түлөө К. Ш. Шелванкар хундага үргэбэ.

Совет талаhаа Д. С. Полянский үгэ хэлээ.

Советскэ Союзда, совет арадта болон правительствада зорюулан, хани халуун үгэ хэлэhэнэйнь түлөө элшэн сайдта баясхалан хүргэбэ.

Индиин президент Гириин, премьер-министр Индира Гандиин бэеын элүүр энхэ байхын түлөө, энэ уулзалга дээрэ байлсаhан Индиин нүхэдэй, бүхы айлшадай түлөө, агуухэ Индиин арад зоной амжалтатай, амгалан hайн байхын, Советскэ Союз Инди хоёрой хоорондохи хани барисаанай улам саашадаа хүгжэхын, дэбжэхын, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай оршон мандахын түлөө Д. С. Полянский хундага үргэбэ.

К. Ш. Шелванкар Д. С. Полянский хоёрой хэлэhэн үгэ эндэ байгшадай альга ташалгаар угтагдаа.

Хани халуун оршон байдалда уулзалга үнгэрбэ.

(ТАСС).

А. А. ГРОМЫКО ЯПОНОЙ ПРЕМЬЕР-МИНИСТРТЭЙ УУЛЗАБА

ТОКИО (ТАСС). СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Японой премьер-министр Э. Сатотой январиин 27-до уулзаба.

Хани барисаанай оршон байдалда үнгэрhэн хөөрэлдөөнэй үедэ Э. Сато А. А. Громыко хоёр совет-япон харилсаануудай асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ, уласхоорондын хэдэ хэдэн асуудалнуудаар hанамжануудаа андалдаа.

Тэрэл үдэр А. А. Громыкын хүндэлэлдэ Э. Сато үглөөнэй хоол үгөө.

СОВЕТ-ЯПОН ХАМТЫН КОММЮНИКЕ

ТОКИО. (ТАСС). СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Японой гадаадын хэрэгүүдэй министр Т. Фукуда хоёрой хоорондохи хэлсээнүүд январиин 27-до дүүрэбэ.

Сэхэ руунь hанамжаяа хэлсэхэ, нүхэр ёhоной оршон байдалда үнгэрhэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ совет-япон харилсаануудай асуудалнууд, тэрэшэлэн хоёр оронуудта хабаатай уласхоорондын шухала шухала зарим асуудалнууд эндэ зүбшэн хэлсэгдээ гэжэ тунхаглагдаhан совет-япон хамтын коммюнике соо хэлэгдэнэ. СССР Япон хоёрой хоорондо нюур нюураараа уулзажа хөөрэлдэдэг ябадал үргэдөө, худалдаа наймаанай, экономикын, эрдэм ухаанай, культурын болон бусад hалбаринуудаар андалдаанууд болоно, hүүлэй үедэ улас түрын элдэб асуудалнуудаар бэе бэетэеэ зүбшэхэ ябадал үргэдэжэ байна гэжэ коммюнике дотор сэдьхэлээ хангангяар тэмдэглэгдэнэ. Адли тэгшэ эрхын, бэе бэеынгээ дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсангүйгөөр, бэе бэедээ туhатай байха гуримай үндэhөөр бүхы hалбаринуудаараа Советскэ Союз Япон хоёрой хоорондохи харилсаануудые саашадань хүгжөөбэл hайн бэлэй гэhэн hанамжа эндэ хэлэгдэбэ.

СССР Япон хоёрой хоорондо хани барисаанай, харилсан ажаллалгын холбоонуудые саашадань хүгжөөбэл, Азида, мүн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ хубита нэмэри болохо бэлэй.

Совет-япон харилсаануудые үшөөшье бата бэхи үндэhэн дээрэ саашадань хүгжөөхын түлөө эбэй договор баталха хэрэгэй шухала байhые мэдэржэ, эбэй договор баталха тухай асуудалаар хэлсээнүүдые энэ жэлдэ үнгэргэбэл, hайн гэжэ хоёр талаhаа хэлсэhэн байна гэжэ коммюнике дотор тэмдэглэгдэнэ.

Олон жэл урагшаа хаража, СССР Япон хоёрой хоорондохи экономическа хани харилсаануудые хүгжөөхын тулада саашадаашье оролдолго гаргаха гэжэ хоёр тээhээ ойлголсобо.

Культурна холбоо барисаануудые үргэдхэхэ хэрэгтэ туhалха хүсэлэнтэйгөөр СССР Япон хоёрой хоорондохи культурна харилсаан тухай бэшэгүүдые гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд андалдан абалсаба.

Эб найрамдалые бэхижүүлхэ хэрэгэй шухала байhые хараадаа абажа, гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд уласхоорондын олон асуудалнуудаар hанамжа бодомжонуудаа хэлэлсэhэн байна.

Хоёр оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй хэмжээндэ ядахын сагта жэлдээ нэгэ бэе бэетэеэ зүбшэлсэхэ шухала гэжэ хоёр талаhаа мэдэржэ байhанаа мэдэлсэбэ.

Профсоюзууд ба ажалшадые хүмүүжүүлгын асуудал

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдэй үндэhөөр ажалшадые коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ профессиональна союзуудай үүргэ гэhэн асуудалнуудта зорюулжа, ВЦСПС-эй зарлаhан научно-практическа конференци Москвада январиин 27-до хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

Ороной элитэ эрдэмтэд, ажахын болон профсоюзай хүдэлмэрилэгшэд хоёр үдэрэй турша соо промышленна, хүдөө ажахын предприятинуудта ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин асуудалнуудые зүбшэн хэлсэhэн байна.

КПСС-эй XXIV съездын, «Социалис мүрысөө саашадань улам hайнаар эмхидхэхэ тухай», «Ажалшадай экономическа эрдэм дээшэлүүлхэ тухай», «Коммунис ажалай hургуулинуудай хүдэлмэри hайжаруулха тухай» партиин Центральна Комитедэй тогтоолнуудай табиhан зорилгонууд хадаа совет хүнүүдые марксистско-ленинскэ үзэлтэйгөөр, ажалдаа коммунис ёhоор хандахаар хүмүүжүүлхэ талаар профсоюзуудай үдэр бүри эрхилдэг ажал ябуулгын гол шэглэл болоно гэжэ конференцидэ хабаадагшад тэмдэглэбэ.

Конференциин материалнууд тусгаар суглуулбари болгон хэблэгдэхэ юм.

(ТАСС-ай корр.).

НИНА САВЕЛЬЕВНА ХОДОЕВА Харьковай фармацевтическэ институт 5 жэлэй урда тээ дүүргэжэ, рецептор-контролёрой мэргэжэлтэй болоhон юм. Нина Савельевна Улаан-Үдын 70-дахи аптекэдэ ажаллана. Нүхэр Ходоева дүй дүршэлтэй мэргэжэлтэ байхаhаа гадна, hая ерэhэн залуушуулда заабари зүбшэл үгэн, ехэ туhа хүргэдэг. Нина Савельевна ниитын хүдэлмэри ябуулна — ханын газетын редколлегиин гэшүүн юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. С. Ходоева ажалдаа.

С. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

СОВЕТ ХҮНЭЙ ЭЛҮҮР ЭНХЫН ТҮЛӨӨ

КЛАРА СПИРИДОНОВНА ШИТИНА Нижни Тагилай медицинскэ техникум дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр Хориин леспромхозой Майла тосхондохи 3-дахи участогта медфельдшерээр хүдэлнэ. Үбшэнтэдтэ эиэрхы дулаанаар хандажа, шухала хэрэгтэй туhаламжа үзүүлдэг байhаараа тэрэ нютагай улад зоной дунда хүндэтэй болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Клара Спиридоновна Шитина.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХИЛЫН СААНАГУУР

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

УЛАСХООРОНДЫН ЕХЭ УДХА ШАНАРТАЙ ЯБУУЛГА

Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй Прагын зүблөөнэй дүнгүүд дэлхэйн олониитын анхарал татана. Хилын саанахи газетэнүүд, информационно агентствэнүүд, радио болон телевидени зүблөөнэй документнүүдые тодорхойгоор найруулан тунхаглана, эб найрамдалай ба уласхоорондын аюулгүй байдалай хэрэгтэ эдэнэй тон ехэ удха шанартай байhые тусхайлан тэмдэглэнэ.

Прага

Чехословакиин газетэнүүд Европодохи эб найрамдал, аюулгүй байдал, хани харилсаан тухай декларацие, Зүблөөнэй коммюникее, Индохитадта эсэргүү США-гай ээрхэг түримхэй ябуулгын үргэлжэлүүлэгдэжэ байhан тушаа мэдүүлгые эхин нюудаhануудаа «Нэгэдэлэй уряа доро, амгалан байдалай аша туhада», «Амгалан, аюулгүй, хани харилсаата Европын түлөө» гэhэн гаршагуудтайгаар толилбо.

Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай гадаадын политикын гол хараа бодолынь Европые бата бэхи эб найрамдалта түби болгохо, бусад гүрэнүүдтэй алишье таладаа аша туhатай харилсаа холбоо үргэдхэхэ зорилготой байhыень Прагын зүблөөн дахинаа тусхайлан тэмдэглээ гэжэ «Руде право» газетэ бэшэнэ.

Варшава

Прагын зүблөөнэй баталан абаhан, Европын, бүхы гүрэнүүдтэ хандаhан эб найрамдал, аюулгүй байдал ба харилсаа холбоон тухай декларации хадаа Европодохи харилсаанай саашанхи хүгжэлтые тодорхойлhон имагтал шухала документ болоно гэжэ «Трибуна люду» бэшэнэ.

Манай түбидэ бата бэхи эб найрамдал, аюулгүй байдал хайшан гэжэ хангахаб гэжэ Европын бүхы арадуудые hанаата болгодог асуудалда харюусахаар политическэ шухала, шэнэ документ Европодо үгтөө гэжэ «Жиче Варшавы» заана.

Софи

Европодохи аюулгүй байдал бэхижүүлхэ зорилгоор социалис гүрэнүүдэй оруулhан дурадхалнууд Европодохи эб найрамдалай, харилсаа холбооной түлөө тэмсэгшэ бүхы хүсэнүүдые элсүүлэн жагсааха хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэнэ,— гэжэ «Работническо дело» бэшэнэ.

Берлин

СЕПГ-гэй ЦК-гай түбэй орган— «Нойес Дойчланд» газетэ Прагын зүблөөнэй ехэ удха шанартайе тусхайлан тэмдэглэхэ зуураа, нигэжэ мэдүүлнэ: энэ зүблөөн «Европодохи эб найрамдал, аюулгүй байдал хангаха үнэхөөрөө шухала хэмжээ ябуулга» болоно. Социалис оронуудай хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадай Прагадахи уулзалга хадаа Варшавска договороор нэгэдхэгдэhэн, Европодо амгалан байдал хангахаар шиидэн зоригжоhон аха дүү гүрэнүүдэй нягта нэгэдэлэй шэнэ гэршэ болоно гэжэ «Дер морген» газетэ тэмдэглэнэ.

Улаан-Баатар

Прагын зүблөөнэй декларациhаа харахада, Европын ба бүхы дэлхэйн хуби заяан тушаа социалис оронуудай али тухай ехэ анхарал табидагынь элирнэ гэжэ Улаан-Баатарай радиогой шэнжэлэл дотор хэлэгдэнэ. Энэ документ доторхи дурадхалнууд Европодо эб найрамдал, аюулгүй байдал хангаха дардам зам болохо байна.

Париж

Прагын зүблөөнэй документнүүдые. Франциин хэблэл үргэнөөр тэмдэглэнэ. Европодохи байдал улам зөөлэрүүлхэ, аюулгүй байдалай, харилсаа холбооной асуудалнуудаар бүхэевропын зүблөө дары зарлаха гэhэн социалис оронуудай эрмэлзэлые эндэхи газетэнүүдэй гадаадын политическэ шэнжэлэгшэд тусхайлан тэмдэглэнэ. Бүхэевропын зүблөөн бүри 1972 ондо боложо шадаха гэжэ «Юманите» бэшэнэ. Энэ зүблөөндэ хабаадагшад Европодохи байдал улам зөөлэрүүлхэ бодото хэмжээнүүдые тодорхойлхо ба Европодохи аюулгүй байдалай ёhо гурим тогтоолгын эхи табиха болоно гэжэ тэмдэглэнэ.

Бонн

«Кельнер штадт—Анцайгер» газетэ Прагадахи зүблөөнэй дүнгүүд тухай мэдээсэлнүүдээ «Европын аюулгүй байдал — гол анхаралда» гэжэ гаршаглаба.

Нью-Йорк

«Нью-Йорк таймс» Прагын зүблөөнэй тодорхой шэнжэтэй байhые тэмдэглэхэ зуураа, энэ зүблөөн «Европодохи хүгжэлтын гол шэглэлнүүдые зүйтэйгөөр сэгнээ» гэжэ бэшэнэ.

Зүблөөнэй документнүүд Европодохи байдал зөөлэрүүлхын тула Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй ябуулдаг политикын шэнэ гэршэ болоно гэжэ «Вашингтон пост» тэмдэглэнэ.

(ТАСС).

УРДА ВЬЕТНАМАЙ РЕСПУБЛИКЫН РЕВОЛЮЦИОННО САГ ЗУУРЫН ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ТҮЛӨӨЛЭГШЫН МЭДҮҮЛГЭ

ПАРИЖ. (ТАСС). США-гай президентын январиин 25-да телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ дурадхаhан «найман пунктнь» Урда Вьетнамда американ сэрэгэй «хамааралгые» hунааха, дайе «Вьетнамай түхэлтэй болгожо» үргэлжэлхэ, США-гай шэнэ түхэлэй колониальна дарлалтые Урда Вьетнамай хүн зондо баадхаха гэhэн түсэб болоно,—гэжэ Вьетнам тушаа Парижай зүблөөндэ хабаададаг Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын түлөөлэгшын мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

«Бүхы Индохитадта буудалдаа болюулха» тухай США-гай президентын дурадхал гэдэгынь ямар ушар удхатайб гэхэдэ, США-гай зүгhөө тэдхэгдэдэг засаг захиргаае эндэхи оронуудта үлөөжэ үргэлжэлhөөр байтар, үнэн зүб, патриотическа тэмсэлhээ арсахыень Урда Вьетнамай, Лаосой ба Камбоджын арадуудые баадхаха зорилготой харата ябуулга болоно. «Урда Вьетнамда президентын hунгалта дахин үнгэргэхэ» гэhэн дурадхал тухайнь хэлэбэл, Холбоото Штадуудай Сайгондо байгуулhан мүнөөнэй засаг захиргаа мэдэрхыень Урда Вьетнамай хүн зониие баадхаха зорилготой харата ябуулга мүн.

США-гай президент hунгуулиин кампанида зорюулан үгэ хэлэхэдээ, нэгэ талаhаа—hүүлэй гурбан жэлэй турша соо тэрэнэй правительствын баримталан бэелүүлжэ байгаа ээрхэг түримхэй дай үргэлжэлүүлхэ, үргэдхэхэ гэhэн политикаяа нюуха, нүгөө талаhаа—Урда Вьетнамай хүн зоной хуулита эрилтэнүүдтэнь шууд харюу үгэлгэhөө дахинаа хулжаха hэдэлгэ гаргаба гэжэ мэдүүлгэ дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын делегаци президент Никсонэй январиин 25-най үгэ тушаа Парижай зүблөөнэй ээлжээтэ пленарна заседани дээрэ ажаглалта хэхэ эрхэ өөртөө үлөөнэ гэжэ мэдүүлгын түгэсхэл дотор хэлэгдэнэ. Урда Вьетнамай асуудалые зүбөөр шиидхэлгын, дай зогсоолгын, вьетнам арадай национальна үндэhэн эрхэ, Урда Вьетнамай хүн зоной өөhэдынгөө байдал өөhэдөө тодорхойлхо эрхэ хүндэлhэнэй үндэhөөр, амгалан байдал тогтоохо зам нээhэн бодомжотой, зүб, бүтэмжэтэй дурадхалнууд манай долоон пункттай түсэб дотор найруулагданхай гэжэ делегаци лаблан мэдүүлбэ.

ДРВ-гэй ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ДЕЛЕГАЦИИН ТҮЛӨӨЛЭГШЫН МЭДҮҮЛГЭ

ПАРИЖ. (ТАСС). Президент Никсонэй январиин 25-да хэлэhэн үгэнь американ hунгагшадые мэхэлхэ зорилготой харата ябуулга болоно гэжэ Вьетнам тушаа Парижай зүблөөндэ ДРВ-гэй правительствые түлөөлдэг делегациин мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Вьетнам арадай национальна гол эрхые хүндэлhэнэй үндэhөөр, Вьетнамай асуудалые политическэ аргаар дары шиидхэхын тула хэлсээ хэхые үнэн зүрхэнhөө хүсэнэ гэжэ ДРВ-гэй правительствын делегаци энээнэй урда тээ Парижай зүблөөнэй заседанинууд дээрэ, тусхай уулзалгануудай үедэ американ делегадуудта ходо мэдээсэдэг байhан юм.

США-гай правительство (Парижай зүблөөндэ хабаададаг американ делегациин толгойлогшо, Америкын президентын тусхай түлөөлэгшэ Киссинджер) Вьетнамай асуудалые зүб зүйтэйгөөр, амгалан аргаар шиидхэхэ тухай хоёр гол асуудалда нэгэшье дахин харюусаагүй гэжэ мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Дайе «Вьетнамай түхэлтэй болгохо» гэдэг ябадал болюулхаяа, өөрынгөө бүхы сэрэгүүдые, советнигүүдые, сэрэгэй алба хаагшадые, Холбоото Штадуудай ба Америкэтэй нүхэсэhэн гадаадын гүрэнүүдэй зэбсэг болон сэрэгэй техникые Урда Вьетнамhаа гаргахаяа, Урда Вьетнамдахи американ сэрэгэй баазануудые усадхахаяа, агаарай ба далайн сэрэгэй ябуулга, хоёр зонодо байдаг вьетнам арадта эсэргүү дайнай ямаршье ябуулга эсэслэн болюулхаяа США-гай правительство арсана.

США-гай правительство Нгуен Ван Тхиеугай бүлэгые дэмжэнэ, Сайгондохи энэ засаг захиргаае, тэрэнэй «конституцине», тэрэнэй «хуули заршамые» Урда Вьетнамай хүн зондо бүхы аргаар баадхаха hэдэлгэ гаргана.

Сэрэгэй туhаламжаар вьетнам арадые мэдэлдээ оруулха гэдэг хоохон hанаашалгаяа Никсон баримталжа байhаар. 1972 оной январиин 25-да үгэ хэлэхэдээ, вьетнам арад тушаа заналтануудаа дахин дабтаба. Энэнь вьетнам арадые, американ арадые, бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдал хүсэдэг арадуудые бүдүүлигээр үhэриhэн ябадал болоно гэжэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Р. НИКСОНЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Президент Р. Никсон Вьетнам тушаа США-гай правительствын баримталдаг политика тухай мэдүүлгэйгээр январиин 25-да радио болон телевиденеэр үгэ хэлээ. США-гай түлөөлэгшэ «Индохитадай хёмэрөөе гурпмшуулан зайлуулха түсэб» январиин 27-до Парижай зүблөөн дээрэ дурадхаhа, тэрэниие үндэhэ болгоhон хэлсээнэй түйлагдаhанай hүүлээр зургаа hарын турша соо «Урда Вьетнамhаа американ ба союзна зэбсэгтэ хүсэнүүдые гаргахаар», «сэрэгэй пленэйхидые барандань андалдан абалсахаар» США бэлэн байха гэжэ соносхобо.

Президентын мэдүүлгэhээ мэдэхэдэ, Америкын тала баридаг ноёдые Сайгоной засагта үлөөхын тула США оролдолго гаргаха hанаатай байна. Урда Вьетнамда «президентын hунгалта» үнгэргэхөөр США бэлэн гэжэ баталан хэлэhэн аад, Америкын түсэб «союзнигаа унагаахаар хараалнагүй», Холбоото Штадууд «тиимэ юумэ хэзээшье хэхэгүй» гэжэ Никсон мэдүүлээ.

Вьетнамай дайн — «Америкын түүхэдэхи эгээн ужаг, хүндэ «дайн болоно гэжэ Никсон мэдэрээ. «Юhэн жэлэй урда тээ энэ хёмэрөөндэ Холбоото Штадуудай хамаарhанай хэрэг бии байгаа гү, дайн ямараар ябуулагданаб гэhэн арсалдаанууд үнэн сэхэ, патриотическа hанал бодолтой американецуудай дунда гарана». —гэжэ Никсон хэлэбэ.

Дайе «Вьетнамай түхэлтэй болгохо» программа гэдэг США-гай хүн зоной дунда хүндэгүй. Юунэб гэхэдэ, энэ программэмнай дан «ужаа», «американ арадай тэсэбэри ба зоригые хухална» гэжэ президент мэдэрхэ баатай болоо.

Парижда хэлсээнүүд тушаа тогтохо зуураа, США хүсэ баримталан, хэлсээ хэхээр хараална. Түсэбөө үгэ дуугүйгөөр абхуулха эрилтэ табина гэжэ президент тэмдэглэбэ. Манай дурадхалые нүгөө талын абахаяа арсаа hаань, дайе «Вьетнамай түхэлтэй болгохо» политикаяа США үргэлжэлүүлхэ гэбэ.

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

- *Залуу скульптор тухай.*
- Шог ёгто үгүүлэл, уран шүлэг.
- Аман зохёолой абдарһаа.

Ким ИЛЬИН

АМАР МЭНДЭ, МОСКВА!

I.

Амар мэндэ!
Аляа Сэлэнгэһээ,
Ая гангата
Арюун талаһаа
Асарааб,
  москвагайхид,
  тандаа
Амар мэндэ!
Байгал далайһаа,
Бурьялан байһан
Буряад нютагһаа
Барин ерээб
  москвагайхидтаа
Амар мэндэ!
Түби дэлхэйн
Ажалша зоной
Найдал болоһон
Ниислэл хото.
Хүн түрэлтэнииие
Коммунизмда
  хүтэлһэн
Кремлиин одон!

II

Хүнэй бэшэ,
Хүйтэн бэшэ
Хүүеһэн энэ
  город.
Ойро гээшэл,
Өөрын гээшэл,
Ород эхэ
  город.
Буряад, яхад,
Бусадшье яһатад
Аха дүүдэл
Нэгэдэнэбди,
Хулһата сагаан,
Хулһата уян
Россингаа
Ниислэлые
  магтанабди.

III

Буряад хүм,
Золтой хүбүүн
Хатан уула,
Халюурма дайдадаа
Дохином доро:
  — һайн даа!
Холо, ойрыншье
Хотонойхидтоо,
Совет орондоо,
Сэсэн партидаа
Дохином доро:
  — һайн даа!
Һайн даа —
Наранай толон
Наадахадаа.
Һайн даа —
Энэ дэлхэйдэ
Эбэй хүсэн
Батажахадаа.
Һайн даа —
Хүбүүднай
  гэрлэхэдээ,
Бэреэднай
  нарайлхадаа.
«Һайн даа»
  гэжэ
доро дохином
Эхэ орондоо —
  Россидаа!

БИИРЭ

БУРЯАД ОРОНОО МАГТАН ЗУРАГША

1969 оной декабриин эхеэр манай Улаан-Үдэдэ «Совет Алас-Дурна зүг» гэжэ уран зурагай зональна выставкэ нээгдээд, искусствада дуратайшуул гүрэнэй Зүүн-Сибириин соёлой институт тээшэ үдэр бүри олоороо һубарилдагша бэлэй. Тус выставкын манай эндэ нээгдэһэндэ хүнүүдэй баясаһаншье

гээшэнь аргагүй ааб даа. Ганса городойхид бэшэ, мүн хүдөөһөө хүнүүд бүлэг бүлэгөөрөө ерэжэ, выставкын экспонадуудтай танилсажа, Москвагай Третьяковско галерейдэ гү, али Ленинградай «Эрмитажда» ороһон шэнги баясаад лэ гарагша һэн.

Нэгэтэ үдын эдеэн багта тиишэ ошоходом, нилээд томошог автобусһоо хүнүүд олоороо буугаад, институт уруу һубарилдаһаар ошобол даа. Тиимэ ехэ һүү-һайшье гэлдэһэн юумэн үгы, бүгэдөөрөн нам дарууханаар таһалгаһаа таһалгада орожо, зураг бүхэнэй урда нилээд удаан зогсон хараха, хоорондоо гүбэр-шэбэр хөөрэлдэхэ юм. Гансашье искусство шэнжэлдэг эрдэмтэн уран зурагай гол түлэб удхые, гоё һайханиие, таагдашагүй орёо нюусыень бодотоор тайлбарилна, ойлгоно бэшэ, харин юрын хүнүүд ямаршьегүй тайлбарилна, хүмүүжүүлхы нүлөөень сэдьхэлдээ тон дүтөөр мэдэрнэ гэжэ ойлгоо һэм.

Хүдөөһөө ерэгшэднай таһалгаһаа таһалга бүхэндэ яаралгүйхэн орожо ябатараа, мори зайдаар унаһан буряад басага гэнтэ хараад, зуг татан зогсоодхибо. Алишье талаһаань адаглан байжа харананиинь ойлгосотой. Шобтогорхон ямаан һахалтай, шүрдэгэр бэетэй үбгэжөөл бүри дүтэ ошоод, нюдэнэй шэл хармаанһаа абажа зүүгээд, тус бүтээлэй авторые мэдэжэ абаха һанаатай тонголзон байжа уншаба.

— Һүүе, манай Эрдэниин хэһэн бүтээл бэшэ гү даа, — гэжэ нэгэ баясаһан, нэгэ гайхаһан янзатай дуугараад, бултаниие хаймадан хараадхиба. Бэшэдынь мүн дүтэлөөдхибэ.

— Хэнэй Эрдэниие хэлэнэ гээшэбта, ахай? — гэжэ зариманиинь гайхалдашаба.

— Яагааб даа, нютагайнгаа хүбүү танихаяа болиншоо юм гүт. Цыденов Эрдэни ааб даа. Үшөө үхибүүн ябахадаа урлаха, зурахадаа шадамар бэрхэ байгаа һэмнай, — гэжэ үбгэжөөл ойлгуулба.

— Хари гыш, Эрдэнимнай үнэхөөрөөшье бэлигтэй зураашан болоо юм байна. Үхибүүдэй ехэ болоһые, һураадшье гараһые заримдаа обёорогдоногүй хаш даа. Өө-мөөгүйгөөр энэ мори хэһэн гээшэнь. Одоо амиды морин урагшаа тэгүүлнэл. Зайдаар һууһан басаганиинньшье хайшаашьеб даа холо уруу шэртэнхэй. Одоо жэгтэй даа, — гэжэ дундууршаг наһатай эхэнэр хэлээд, моринойнь хүзүүе аятайханаар эль бээд абаа һэн.

Нютагайхидайнгаа бахархан баясажа, омогорхолдон хүхилдэжэ байхые Эрдэни Цыденов хараа һэн гү, али үгы гү, юрэ бү мэдэе. Тиигэбэшье уран зураашын, тобшолон хэлэхэдэ, скульпторай орёо хүшэр мэргэжэлтэй нүхэсэхэ хэрэгтэнь Улаан-Оронгын эдэбхитэдэй, нэн түрүүн уран дархашуулай дүмэн зоригжуулһые тэрэ мартадаггүй, хододоо дурсан һанажа ябадаг.

Зүгөөр «Мори унаһан буряад басаган» гэжэ скульптурна бүтээлынь нэгэ һарын туршада хэгдээгүй, харин хэды жэлэй туршада хэгдэһэн зүйл ха юм. Үни хада сэдьхэлыень зобооһон темэеэ тархи соогоо бүрилдүүлхэ, шүүжэ абаха, тобшолол хэхэ хэрэгтэй. Тиигээд лэ эхилхэ. Эхилхын тула тусгаар материал бэлэдхэхэ. Һөөл гоё зэмсэг бариад, ямаршьегүй хэлэхэ, хоноохо, түгдэлхэ бэшэ, харин гарайнгаа хүдэлсэ, дараса бүхэниие дадхаажа шадаха шухала. Шүүд халта шангаар дараа хадашни, хуурай гипс хобхорон түгдэршэхэ. Тиигэбэл бүхы юумэн һалаа.

Үгы даа, Эрдэни Цыденов скульпторай мэргэжэлые яһала наринаар шудалһан байха. Мухинагай нэрэмжэтэ Ленинградай уран зурагай дээдэ промышленна училищида һурахадаа, эдэ бүгэдые дууһыень шудалһан, элитэ совет скульпторай бэлиг шадабарида һураһан байна.

Дээрэ дурсагдаһан скульптурна бүтээлээ хэхэдээ, бэлигтэй залуу зураашан холын зорилго табиһан юм. Миин лэ мори зайдаар унаһан буряад басага гоёшоон харана бэшэбди, харин урагшаа тэгүүлһэн мориной, холо уруу шэртэһэн басаганай түхэл шэнжэдэ, маяг харасада Буряад оронойнмнай образ ниитэлэн харуулагданхай. Уужам дэлгэр тала, талые бүрхөөһэн адууһа мал, дүн сагаан хонин һүрэг, тээ саагуур хирхагтаһан хада майла, уула гүбээнүүд, бар хара тайга — эдэ бүгэдэн басаганай сэлмэг һайхан харасада хуу бии. Тиихэдэ морнишо басаган нютагайнгаа эзэн мэтэ харуулагдана.

Ушар иимэһээ зураашын тус бүтээлые выставочнэ комитет үндэрөөр сэгнэжэ, Ленин багшын зуун наһанай алдарта ойдо зорюулагдажа Москвада болоһон уран зурагай бүхэроссиин выставкэдэ табихыень зууршалһан юм. Энэ бүтээлынь москвагайхидые мүн баһа һонирхуулаа бэлэй. Сэхыень хэлэхэдэ, Эрдэни Цыденовэй бүтээлнүүд уран зурагай бүхы выставкэнүүдтэ табигдажа, харагшадай болон искусство шэнжэлэгшэдэй магтаал һайшаалда хүртэһэн байха. Хэжэ байһан бүтээл бүхэндөө тон наринаар, харюусалга ехэтэйгээр хандажа, онсо өөрын маяг түхэл, шэнжэ шанар оруулан байжа хүдэлдэгэйнь үрэ дүн иимэ ха юм.

Залуу скульпторай хэһэн юумэн олон. Һүүлэй үедэ Буряадай мэдээжэ хүнүүдэй дүрсэ-портредүүдые һиилэн хэжэ байна. Һаяшаг мастерскойдонь ороходомнай, залуу скульптор бидэнтэй хөөрэлдэхэшье сүлөөгүй, баруун гартаа һөөл зохидхон һүүшэ баринхай, тон танил хүнэй дүрсые болгоомжотойхоноор хонсон заһажа байбал даа.

Э. Ц. ЦЫДЕНОВ

«Хэнэй дүрсэ-портрет хэжэ бай... набта?» гэжэ һурахаяа түб... шөөгөө һэмди. Ушар юуб гэх... дэ, хэжэ байһан дүрсэнь нам... үни хада танил, дүтэ шэнги ... рагдаа һэн. Мүн даа! Буря... арадай алдарта хүбүүдэй нэгэ... большевик-революционер М. ... Ербанов байгаа бшуу.

Бодолгото болоһон сэсэн һ... нор харасань, зангирһан ш... хэнь, түглэгэр үргэн духа... сэхыень хэлэхэдэ, бүхы сэл... һайхан шэг шарайнь дулэтэ р... волюционерэй, партийна аж... ябуулагшын арюун тунгалаг ... разые элишэлэн харуулна.

— Михей Николаевичай ... раз бодотоор гаргахань үнэх... рөөшье тон хүшэр. Гэбэшье ду... сыень хэхэ гэһэн зорилго та... һандаа шаналнагүйб. Юуб ... хэдэ, М. Н. Ербановай хэһ... юумэниинь тон ехэ. Тиимэ... бидэ элитэ хүнүүдэйнгээ ... расхаалые мүнхэлхэ ёһотойб... Хэр зэргэ хэжэ шадаабиб, ... дэнэгүйб. Харагшад сэгнэ... үгэнэ бэзэ. Энэ хүдэлмэрэе р... публикынгаа табин жэлэй ... дарта ойдо зорюулнаб, — г... Эрдэни Цыденов хэлээ һэн.

Бидэ тэрээнтэй гарнуудаа б... рилсаад, һэмээхэн гаража ош... һэмди. Юуб гэхэдэ, хүн зон ... хужарлан хараха, омогорх... баясаха образууд эндэ мүнд... нэ бшуу.

М. ОСОДОЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: скуль... тор Э. Цыденов М. Н. Ер... новай бюст-портрет хэжэ бай... Буряад басаганай дүрсэ.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАИ буулгабари.

МОРИН ХУУР

(1972 оной монгол календарьһаа)

Эртэ урда сагта һайн моритой, һайхан монгол эрэ байһан гэхэ, Һайн мориие нь Жонон хара гэжэ нэрлэдэг һэн ха. Юртэмсын аргагүй байдалай жама ёһоор Жонон хара үтэлжэ үхэбэ. Мориндоо хайратай эзэниинь һайн мориёо эгүүридэ дурсажа ябаха гэжэ бодоод, һүүлһээнь хоёр ута хилгааһа абажа, хуурай хоёр миндаһан хүбшэ хэбэ. Толгойень тон адляар дуурялган, морин толгойтой хуур хүгжэм дархалба. Тэрэнээ «Морин хуур» гэжэ нэрлэһэн байгаа.

Тиигээд лэ тэрэ һайн мориной эзэн морин хуураа барижа, юртэмсын зоболон, жаргалые эгэшэглэн хуурдажа, дуулажа ябадаг болоһон гэхэ.

Морин хуур болбол монгол үндэһэн хүгжэмэй эрхим хэрэгсэлнүүдэй нэгэн юм. Энэ хүгжэмэй домогһоо хаража үзэхэдэ, монгол хүн морин хоёрой эртэ урда сагһаа нааша хэды шэнээн хани байһаниие гэршэлнэ. «Эрэ хүнэй нүхэр — эмээлтэ хазаарта морин» гэжэ хэлсэдэг монгол арадай үгэ бии. Арба наһа хүрэжэ ябаһан үхибүүдэй гүйгөөшэ хурдан хүлэгүүдые унажа урилдадаг заншал Монгол оронһоо бэшэ орондо байдаггүй.

Дулгар ДОРЖИЕВА

ҮБЭЛЭЙ УЯНГА

Үбэлэй һүниин солнёос
Үгын һайхан хэлэнэгүй.
Үелһэн шиниинмэн захяае
Үеын долгин һэлинэгүй.
Сагаан һүниин абяан
Саарһан дээрэһээ тодорногүй.
Зүрхэпэйш хонгёо аялга
Зүүдэн болоод ходорногүй.
***
Газаа саһан ороно,
Гайхалтай сагаан саһан.
Үдэшэ түргэн ошоно,
Үнгэрнэ һэмээхэнээр наһан.

Үйлсынгөө утада эсэнгеэр
Уйтахан гэртээ һалирнам,
Уймархан ябаһандаа эшэнгеэр
Уйдхарта бодолнуудые
  сэдьхэнэм.
Тэмсэлээр орьёлһон дэлхэйдэ
Уйдажа ябахань тэнсэлгүй.
Саһата үдэшын жэгтэйдэ
Түрэһэн дуумни тэмсэл гү?
***
Ябанаб ойн зүргөөр,
Яагаа зохидхон саг бэ?

Ялбаад орхиһоншуу түргөөр
Ягаан толон досоомни.
Сэнгэжэ ябаһанайнгаа түлөө
Сэнтэһэн ойдоо баяртайб.
Үбэлэй сэнгүү үглөөе
Үгөөрөөш магтаад яалтайб.
Эжэл дайдынгаа һайханда
Энеэжэ, дуулажа ябанам даа.
Шуһандаа шэнгээһэн
  «шүүһээ»
Шүлэглэн байжа гарганам
  даа.

ШАНДАГА ХУБААЛГАН

— Ай, бурхан үзэг даа! Адха шулуунай аюултай гээшэнь, аймхай шандаганай габшагай гээшэнь, — гээд Шоно доошоо, уруугаа ганхажа уйлана, өөдөө хаража улина.

Шугын буртагые шобто гүйһэн Шэлүүһэн шулһоо, залгижа, шүдөө хабиржа ябаһаар, Шоныи ойро хүрэжэ ерэбэ ха.

— Һөө! Энэ боохолдой шэнги бузар аймхай арьятан юу бодожо, хэниие хүлеэжэ һуунабши? — гэжэ Шэлүүһэн ехэрхэбэ.

— Һүүлгүй һүүжашэниие, һүүдэргүй сабиргайтаниие угтаха гэжэ һуунаб даа. Мухар һүүлтэй мунхаг баарһан хаанаһаа ябабаш? — гэжэ Шоно бабанаба.

— Һүүлгүй һүүжэтэн, һүүдэргүй сабиргайтан гэжэ намайе адаглаба гүш даа? — гэжэ Шэлүүһэн дураа гутаба.

— Үгы даа, шадал мүутайхан шандагые шаруулһалха һанаатай хүлеэнэб даа, — гэжэ Шоно дарууханаар дууграба.

— Һүүе, ши юу хэлэнэ гээшэбши! Би үдэрөө бараад ябанаб. Шугын бүхы гарсануудые ябаад, шандаганай мүрнүүдые тайлажа ядахадаа, тэнхээ тамирни һаланхай, тэбхэр байсынгаа оройдо ошожо, тэниихэ амарха гэжэ ябанаб, — гэжэ Шэлүүһэн мэдэрбэ.

— Ай даа! Тиигээ һаа, бидэ хоёрой болол тухайтайхан юумэн хаш даа. Хоюулаа хубаахабди олзоёо, — гэжэ Шононь хэлэбэ.

Шоныи үгые зүбшөөһэн Шэлүүһэн дам саашань шүүжэ үзөөд, хэлэбэ ха:

— Хоёр арьяатанай хамтын олзо заатагүй хубаагдаха ёһотой аабза? Теэд бидэнэр гэршэтэйгээр хубааха гүбди, али гэршэгүй гү?

— Зай, байза! Гэршэ уриха болоо һаа, гэнэн тулюур амитан хэрэггүй. Араатанай дундаһаа арга мэхэ гаргадаг үнэгэн байнал хаш, — гэжэ Шоно уруу дуруу болошобо.

— Ээ, Шоно ахай! Үнэгэншни таарахагүй хаш даа. Юуб гэхэдэ, тэрэшни өөрөө халуухан мяха хараһаар, хаба мэхэсэ гаргаха бшуу. Манаа мэхэлээд, үрөөлэ шандагыемнай абаһан байхадаа болохо. Хоюуландаа шаруулһаяа хубаажа эдеэд, абяа шэмээгүй ама хамараа аршаад, гэдэргээшье харангүй арилһамнай һураггүй дээрэ гэжэ һананаб, — гэбэ Шэлүүһэниинь. Ушарһан хоёр удхатайхан хөөрэлдөөнэй һүүлээр Хасуурта голой хабшуугаар харсага шэнги харайлдабад ха, годли шэнги гулгабад ха.

Хоротойхон хулгайшадай харгыхан харанхы һүниин һамаанда, бузархан дайсанай бодолнууд бүрхэг сагай һамаанда гэхэ. Алагдаагүй ангай арһыень хубааһан ангуушад шэнги арсалдахаар боложо ябанад ха, хэлсээ хөөрэлдөөниинь шангаржа, хэрүүлтэй боложо ябанад ха.

Сэлмэг агаартай тайгын суурлан тодорхой һонор, ой тайгын оросо гарасань бэлэхэн юумэн бэшэ. Шоно Шэлүүһэн хоёрой хөөрэлдэһые шандаган гэнтэ дуулаад, шэдхэ буртагай хоорондуур шурган һүрэн талиба.

— Ай даа, халагни халаг, Ханишье болохоёо алдыш даа, хондолой мухар һоодог нохой. Шамһаа боложо шандаган зугадаба, — гэжэ Шоно ганирба.

— Туража үхэхсөө ябаһан зольбо нохой аад, үшөө намайе адаглаба гүш, намайе һоодогор нохой гэбэ гүш? — гээд, Шэлүүһэн Шоные нэгэ альгадаба ха.

Шадалтайхам гэжэ бодожо ябаһан Шоно шонтогорхон хамараа шулгартарнь, һэртэгэрхэн шэхээ һэтэртэрнь альгадуулаад, мэдээтэй мэдээгүй шэнги болобо. Шэлүүһэндээ аһаха гэхэдэнь, тэрэнь модоной дээдэ гэшүүһэндэ аһашаһан байба. Шоно үһөөгөө абангүй һалаһандаа бури галзууржа, Шэлүүһые шобто хараад, модоной узуур тойроод собхоржо байһаар, харагдахагүйгөөр табигдаһан хабхаанда хабшагдашаба. Шэлүүһэниинь Шоныиноо аюулда орохыень харахадаа, харбаһан һомон шэнги модонһоонь холохон һүрэжэ буугаад, амяа аршалха, арһаяа абарха һанаатай хадын хабшуу тооромоор гүйжэ ябаһаар, шандаганда табигдаһан урьхада шангаханаар шагтагалдашоо һэн ха.

Хулгай хартанай, худал хуурмагшадай харгыень хааһан, ябадалыень бооһон урьха занга байдаг шуу.

Уран зураашын дэбтэрһээ

ГАРАГАЙ ХОЁРТО

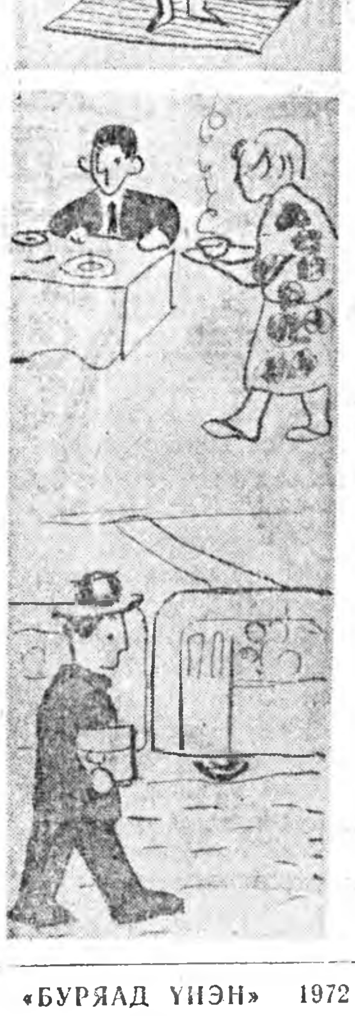

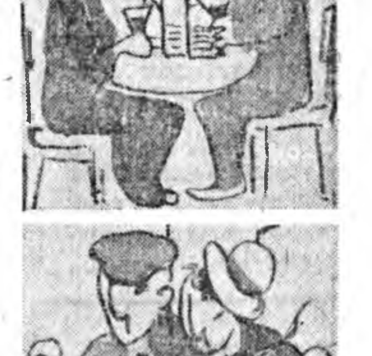

Хүндэхэн даа,
  гарагай хоёрой үглөөгүүр.
Хүнжэл доронһоо
  арайхан мултаржа болоод,
Һали-боли
  зарядка хэһэншүү болоод,
Һамганайнгаа аягалһан сай
  сухалтайгаар уугаад,
Арһан сүүмхэеэ
  һугабшалһан бээрээ,
Ажал тээшээ
  һалирбал даа энэ ахай.
Архиин мэнгарһаа
  уураг тархинь мэнэрээд,
Арбан пүүдэй
  шэрэм мэтэ болонхой.
Ажалдаа һууходонь
  аргагүйгөөр тархинь үбдөөд,
Аргаахан гэшхэлээр
  коридор соо гаража,
Тамхилба нүхэртэеэ,
  энэ-тэрые дуугаралсан.
— Тархишни үбдэнэ гү? —
  нүхэрынь асууба миһэрэн.
— Юуень асуунаш,
  үбдэхэнь бүри хэлэшэгүй.
— Юундэ эбэжэ байхамнайб?
  Ошоод заһаадхия...
Хахад часай үнгэрхэлээр
  үнеэхи хоёрнай
«Хани нүхэсэл»
  кафе соо уулзаба.
Нэжээдые бариһаар
  шуһаниинь срьёлон бусалжа,
Нэтэрһэн хоёрнай
  ажал тухайдаа мартаба.
...«Хойто шуг-гы
Ш-ш-шуу-яа-аа-тай...».
  ханхинаса дуулалдан,
Хоюулан ерэбэ,
  эндэ тэндэ гэшхэлэн.
Бардамаар үүдэ татан,
  гэртээ орохдоо,
Барас шэнгээр
  һамгандаа хорхирбэ ахай...

А. БРИТОВАГАЙ,
зурагууд.
Шүлэгынь
Ц. ДОНДОГОЙН.

АРАДАЙ АМАН ҮГЫН АБДАРҺАА

Холын бурханһаа ойрын
  шүдхэр дээрэ.

Дүтыень хаража — дүрбэ
  хонобо.

Горхо үзэнгүй, гуталаа
  бү тайла!

Садахада —
Сагаан хурьганай һүүл
  муухай!

Дэмы табиһан дээһэн,
Һула табиһан һур!

Һохор үхэртэ худаг бү үзүүлэ!
Тэнэг хүн —
Тэнгэриһээ нэгэ аха!

Һүхэ далайтар — гозуули
  амарха.

Хооһон тэргэ хонгирдог,
Холшор хүн холхидог.

ЭНХИР ЭКРАН

ОРБИТЫН ПРОГРАММ...

13.00 — дамжуулгын пр... рамма. 13.05 — орон доторо... һонин. 13.15 — һурагша... зорюулагдаһан дамжуул... 13.45 — «Хүгжэмтэ кин... гэһэн дамжуулга. 14.15 — ... дай ажахые хүтэлбэрилгэдэ... рюулагдаһан дамжуулга. 14... — «Осел, селедка и метла» ... һэн үхибүүдтэ зорюулагда... мультфильм. 14.55 — «Ди... собака Динго» гэһэн фил... 16.30 — «Городуудай хүг... тэ мүрысөөн» гэһэн дамжуу... 17.30 — уласхоорондын п... рамма. 18.00 — концерт.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛ...

18.30 — «Фитиль» ... сатирическэ киножурнал. 18... — уран һайханай фил... 20.10 — республикын һон... 20.25 — «Искусствын мас... нууд» гэһэн дамжуулга.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр Буряад оронои ... бисхэр дээрэ үүлэтэйшэг б... ха, Байгал шадарай, мүн хо... аймагуудаар багахан саһан о... хо. Секундын 5—10 метр ... сэтэйгээр баруун-хойноһоо ... хилха. Хурамхаанай, Барг... най, Бэшүүрэй аймагууда ... 21—26, Байгал шадар... 12—17, бусад аймагуудта ... 17—22, һүниндөө Улаан... хотодо — 27—29, үдэр... 17—19 градус хүйтэн бай...

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-5... приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-7... отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-3... 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности ... строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-5... культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, ... формации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинно... бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.